

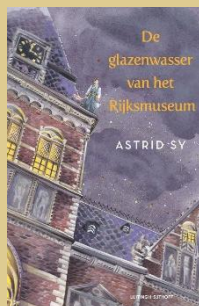
Inspiratie- fiches

Inspiratiefiche

door Jochen Van Aken

De glazenwasser van het Rijksmuseum

Auteur: Astrid Sy

Illustrator: Marieke Nelissen

Uitgever: Luitingh-Sijthoff

Jaar van uitgave: 2025

Over de makers

Astrid Sy is een Nederlandse historicus, tv-presentatrice en auteur die geschiedenis toegankelijk maakt voor een jong publiek. Ze debuteerde als kinderboekenschrijver met *De brieven van Mia* en won later met de historische jeugdroman *Noem geen namen* meerdere prijzen. In haar meeslepende jeugdboeken, zoals ook *De glazenwasser van het Rijksmuseum*, brengt ze het verleden tot leven en snijdt ze maatschappelijke thema's (racisme, onderdrukking, kolonialisme ...) aan.

Marieke Nelissen is een Nederlandse illustrator en beeldend kunstenaar die bekendstaat om haar sfeervolle, gedetailleerde en sprookjesachtige stijl. Ze illustreerde tal van prenten- en kinderboeken, zoals *De glazenwasser van het Rijksmuseum* en *Hotel Zweefkees*. Met haar karakteristieke tekeningen en oog voor sfeer weet ze uiteenlopende werelden en verhalen visueel tot leven te brengen.

Korte inhoud

In 1933 woont de twaalfjarige Freddie alleen in een torenkamertje van het Rijksmuseum, waar hij na de mysterieuze dood van zijn vader noodgedwongen diens werk als glazenwasser voortzet. Op een nacht ontdekt hij dat hij de gave heeft om via schilderijen naar het verleden te reizen. In een doek vindt hij een brief van zijn vader met een opdracht: ergens in het museum ligt een tijdmachine verborgen. Samen met het meisje Rembrandt gaat hij als "Via" (Viator In Arte, reiziger door de kunst) op zoek naar dit geheim. Ondertussen ontdekt Freddie dat zijn vader waarschijnlijk is vermoord en moet hij de nieuwe directeur van het Rijksmuseum, door Freddie 'Gluiper' genoemd, voor zijn. Via gevaarlijke tijdreizen door de geschiedenis van Amsterdam proberen Freddie en Rembrandt de raadsels op te lossen en de tijdmachine in veilige handen te brengen.

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken

en verdiepen. Je leest er meer over op <https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches>.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1

VOOR HET LEZEN

Voor het boek gelezen wordt, bestuderen we de cover en de achterflap grondig. Dit kan voor het lezen gebeuren, maar zou ook perfect kunnen gebeuren nadat het boek al gelezen werd. Op deze manier kan je met de lezers reflecteren over verwachtingen en of deze verwachtingen ook uitgekomen zijn. Verder wordt er ook gepolst naar voorkennis over het Rijksmuseum.

- Toen je zag dat 'De glazenwasser van het Rijksmuseum' op de leeslijst van de Leesjury stond en je de cover voor het eerst zag, wat dacht je toen? Wat maakte dat je er wel of niet meteen zin in had om erin te beginnen?
- Valt de omslag van *De glazenwasser van het Rijksmuseum* jou op als je het boek tussen alle andere gekozen boeken van jouw Leesjury-leesgroepje ziet liggen? Waarom wel of waarom niet?
- Wat voor een sfeer roept de illustratie van Marieke Nelissen op de voorkant bij je op? Welke woorden passen volgens jou bij wat je op de kaft ziet?
- Wie van jullie is er al eens in het Rijksmuseum in Amsterdam geweest? Indien ja: Wat is je het meeste bijgebleven van dat bezoek? Herken je in het gebouw op de cover het Rijksmuseum? Waarom wel, waarom niet?
- Als je nog nooit in het Rijksmuseum bent geweest: wat stel jij je voor bij zo'n groot en beroemd museum (misschien wel het bekendste museum van Nederland) wanneer je naar het gebouw op de voorkant van *De glazenwasser van het Rijksmuseum* kijkt? Welke schilderijen en kunstwerken verwacht je aan te treffen in een museum zoals het Rijksmuseum?
- De titel van het boek is *De glazenwasser van het Rijksmuseum*. Wat voor een persoon dacht je dat deze glazenwasser zou zijn toen je de titel las en de voorkant zag, nog vóór je één bladzijde gelezen had?
- Wat dacht je toen je de korte tekst op de achterflap las? Maakte deze tekst je 'leesnieuwsgierig'? Waarom wel, waarom niet?
- Het boek start met een quote (uitspraak van iemand) van Sil Eliens, een 11-jarige lezer. Ga je akkoord met Sil? Waarom wel, waarom niet?
- Wat vond jij leuk / spannend / verdrietig / ... aan *De glazenwasser van het Rijksmuseum*?

"Het is een heel leuk boek en je wordt meteen meegesleept in het verhaal. Het is superspannend, leuk en soms verdrietig. Als je van spannende boeken houdt is dit een echte aanrader."

Stel dat jij voor uitgeverij Luitingh-Sijthoff een nieuwe cover voor *De glazenwasser van het Rijksmuseum* mocht ontwerpen.

- Welk belangrijk moment of geheim uit het boek zou jij op de voorkant tekenen om andere kinderen enthousiast te maken? Waarom precies dit moment / deze scène?

2

TIJDENS HET LEZEN

Tijdens het lezen focussen we op de spanning die in het verhaal zit en op het thema kunst. Aangezien het een behoorlijk complex verhaal is, lijkt het handig om eerst te polsen of er nog vragen zijn over het verhaalverloop, de inhoud van het verhaal...

- Nodig juryleden uit om tijdens het lezen op zoek te gaan naar elementen in het verhaal die het boek spannend maken
- Laat juryleden woorden noteren die met kunst en musea te maken hebben

3

NA HET LEZEN

Verhaalverloop

- Nu je het boek helemaal uit hebt: klopte het beeld dat je vooraf had door de titel, de kaft en de achterflap? Waarom wel of waarom niet?
- Omdat er heel veel gebeurt in het boek: was er een bepaald hoofdstuk of een gebeurtenis waarbij je dacht: "Huh, dit snap ik niet meer"? Welk stukje was dat? Wat was er precies onduidelijk?
- Zijn er, nu je klaar bent met lezen, nog vragen waarmee je zit? Zijn er nog zaken aan het verhaal die voor jou onduidelijk zijn? Als de auteur van het boek, Astrid Sy, nu bij ons zou zitten, welk stukje uit het boek zou jij haar dan laten uitleggen dat het voor jou nog niet helemaal duidelijk is?
- In het boek staan veel woorden die met musea en kunst te maken hebben (voorbeelden: restaureren, depot, vervalsing, suppoost, conservatoren ...). Welke woorden heb je moeten opzoeken? Heb je woorden moeten opzoeken of zijn ze duidelijk geworden uit de context? Zijn er woorden die nog onduidelijk voor je zijn?

Spanning

- Vond je 'De glazenwasser van het Rijksmuseum' een spannend boek? Waarom wel, waarom niet? Wat was voor jou het meest spannende moment in het boek? Waarom precies dit moment/deze scène?
- Mocht je één spannend fragment mogen voorlezen aan mensen die het boek nog niet lazen, welk fragment zou je dan kiezen? Waarom precies dit fragment?

Astrid Sy, de auteur van het boek, is een meester in het opbouwen van de spanning. Ze speelt als het ware met verschillende spanningstechnieken. Volgende spanningstechnieken kan je veelvuldig tegenkomen in het verhaal.

- Geheim: de personages weten meer dan de lezer; de personages hebben een geheim voor de lezer waarover ze niet vertellen.

- Dreiging: de personages weten minder dan de lezer; als lezer weet je wat er gebeurt, wat er gaat gebeuren, waar een bepaald personage zich bevindt... Het personage zelf weet dit niet.
- Raadsel: de personages en de lezers weten even weinig, wat voor spanning zorgt.

- Welke spanningstechniek herkende jij in het verhaal? Waarom is je voorbeeld precies een geheim/een dreiging/een raadsel?
- Welk effect hadden deze spanningstechnieken op jou/op jouw lezen?
- Waarom denk je dat Astrid Sy ervoor kiest om op een bepaald moment juist voor een dreiging te kiezen en niet voor een geheim?
- Bij welk soort spanning (geheim, dreiging of raadsel) beet jij het meeste op je nagels tijdens het lezen?
- Waarom spreekt die manier van spanning jou het meeste aan?
- Als je merkt dat er een dreiging is (jij weet als lezer iets wat Freddie nog niet weet), wil je dan het liefst doorlezen om te zien hoe het personage erachter komt? Waarom precies?

Freddie ontdekt al snel dat het ongeluk van zijn vader misschien helemaal geen ongeluk was.

- Welke aanwijzingen in het boek zorgden ervoor dat jij ging twijfelen? (Freddie ontdekt dat zijn vader sporen en geheime aanwijzingen heeft achtergelaten in en rond het museum / ook de geheimzinnige, nachtelijke bezoekers en het feit dat er vreemde zaken gebeuren met de schilderijen maken snel duidelijk dat zijn vader iets op het spoor was)

Astrid Sy, de auteur van het boek, kent heel wat trucs om de spanning op te bouwen. Zo maakt ze ook vaak gebruik van een cliffhanger. Een cliffhanger is een slimme truc van een schrijver of filmmaker. Het is een spannend, onverwacht of geheimzinnig moment aan het einde van een hoofdstuk (of aflevering) waar het verhaal ineens stopt. Je blijft achter met heel veel vragen en je moet gewoon doorlezen of verder kijken om te ontdekken hoe het afloopt. Het woord komt van het idee dat een hoofdpersoon denkbeeldig "aan een steile rotswand (*a cliff*) blijft hangen" zonder dat jij als lezer weet of het personage blijft hangen of valt. In dit fragment maakt Sy gebruik van deze spanningstechniek:

"Freddie reageerde niet. Hij zat verstijfd met het boek op zijn schoot opengeslagen en het krantenartikel in zijn hand. TRAGISCH ONGELUK, stond erboven.

Op 25 februari jongstleden rond de klok van elf uur in de avond reed een automobiel de Spiegelgracht in. De inzittenden, Anna en Marten van Eijken, twee veelbelovende conservatoren van het Rijksmuseum, zijn daarbij om het leven gekomen. Evenzo hun twaalfjarige dochter Minerva en de chauffeur. Ze waren op terugweg van een uitvoering van Mozarts opera *Die Zauberflöte* in Carré.

Bij het artikel zat een foto van een jonge man en vrouw in de witte conservatorenjassen die Freddie zo goed kende. Ze stonden voor een bureau en keken vrolijk de camera in. In de hoek van de kamer zat een meisje op de grond te tekenen. Ze keek niet in de lens, maar lachend naar haar ouders. Tussen haar voortanden zat een spleetje. Het meisje was Rembrandt." (p.98)

- Wat gebeurt er met jou als lezer op het moment dat je de laatste zin van dit hoofdstuk leest? Wil je het boek meteen weggelaten omdat het hoofdstuk afgelopen is of wil je onmiddellijk doorlezen? Waarom precies?
- Welke vragen schieten er door jouw hoofd zodra dit hoofdstuk op deze manier eindigt?

- Waarom zorgt de ontdekking dat Minerva, het meisje met het spleetje tussen haar tanden, eigenlijk Rembrandt is voor zoveel spanning? Wat verandert er hierdoor aan wat je tot nu toe dacht te weten? (als lezer heb je geen verklaring waar Rembrandt precies vandaan komt, zij kan zich immers niets herinneren / dankzij het krantenartikel weet je dat ze eigenlijk Minerva heet en haar ouders zijn omgekomen bij een auto-ongeluk)
- Er staat dat Freddie verstijfd zit met het artikel in zijn hand. Waarom kiest de auteur ervoor om het hoofdstuk precies op dit moment te laten stoppen? Waarom zou schrijfster Astrid Sy dit hoofdstuk zo abrupt laten eindigen, midden in een grote ontdekking, in plaats van eerst uit te leggen wat het precies betekent?
- Nu je de spanningstechniek cliffhanger kent: zitten er nog cliffhangers in het verhaal? Waar precies? Aan het einde van welk hoofdstuk was de spanning zo te snijden dat je wel verder moest lezen? Hoewel het eigenlijk bedtijd was?

Kunst

Doorheen het boek speelt de kunstcollectie van het Rijksmuseum een belangrijke rol in het verhaal.

Freddie heeft de bijzondere gave om in en door schilderijen te springen. Welke naam krijgt deze gave precies? (Freddie is een VIA, een Viator In Arte – een reiziger door de kunst. Net zoals zijn ouders en grootouders kan hij reizen doorheen schilderijen.)

- Geloofde jij als lezer meteen in deze magie? Dat er mensen in een schilderij kunnen duiken en dan de omgeving/het tijdstip van dit schilderij verkennen? Waarom wel, waarom niet?
- Maakt deze magie het boek voor jou sterker/beter of net niet? Waarom precies?

De schutbladen van het boek brengen je meteen in de juiste sfeer.

- Welke schilderijen worden er hier precies afgebeeld? (je ziet hierop de drie belangrijkste kunstwerken afgebeeld die Freddie en Rembrandt/Minerva bezoeken om de onderdelen en aanwijzingen te vinden voor de tijdmachine / verder zie je ook het portret van Isabella, het schilderij waarmee Freddie ontdekt dat hij een VIA is)

De vier verschillende schilderijen die getoond worden:

- 'De brand van het oude stadhuis op de Dam' van Jan van der Heyden
- 'De doorbraak van de Sint-Anthonisdijk bij Amsterdam' van Jan Asselijn
- 'Gezicht op de Dam' van Gerrit Berckheyde
- 'Portret van Isabella' van Simon Maris

- Waarom bezoeken Freddie en Rembrandt/Minerva precies deze schilderijen? (ze reizen door deze specifieke doeken om verborgen aanwijzingen en onderdelen op te sporen die nodig zijn om de tijdmachine van hun vaders opnieuw samen te stellen en te activeren)
- Naar welke historische gevaren voor Amsterdam verwijzen drie van deze schilderijen? (ze verwijzen naar de drie grote vijanden van het historische Amsterdam: Vuur (de stadsbrand), Water (de dijkdoorbraak) en Ziektes/de pest (het dagelijks leven op het stadsplein tijdens epidemieën))

Eén van de vier schilderijen past niet in het rijtje van de 'drie grote rampen'.

- Welk schilderij is dit? Waarom is het toch zo belangrijk voor het verhaal? ('Portret van Isabella' hoort eerder niet thuis in dit rijtje, het is het enige schilderij dat Freddie alleen bezoekt / dit is geen rampenschilderij, maar een portret waarin een heel belangrijke brief/sleutel van Freddie's vader verborgen zit)

- Welk van de vier schilderijen zou jij zelf het liefste willen bezoeken als je net als Freddie door het doek kon stappen? Waarom precies dit schilderij?
- Welk bezoek aan een schilderij vond jij het spannendst in het boek? Kwam dat door het gevaar in het schilderij (zoals het vuur, het water of de pest) of door de tegenstanders die hen op de hielen zaten?
- Hoe merk je, tijdens het lezen, aan de lay-out van het boek, dat Freddie en Rembrandt zich in een schilderij bevinden? (wanneer Freddie en Rembrandt de drie schilderijen bezoeken, wordt de tekst van het verhaal omrand door een kader; op die manier lijkt het alsof de tekst zich op het canvas van een schilderij afspeelt)
- Als je naar de illustraties op de schutbladen kijkt nadat je het boek hebt uitgelezen, zie je dan details of voorwerpen die je bij het begin van het boek nog niet waren opgevallen?

Creatieve verwerking

Aanraden of afraden?

Het lezen van een boek roept bij iedereen een ander gevoel op. De een vond het verhaal misschien razend spannend en kon niet stoppen met lezen, terwijl de ander het juist voorspelbaar of saai vond. Geen enkele mening is fout, zolang je maar kunt uitleggen waarom je iets vindt. Het doel van deze slotopdracht is dat je een uitgesproken en definitief eindoordeel vormt over het boek dat je hebt uitgelezen. Je leert jouw eigen mening helder te verwoorden, te onderbouwen met sterke argumenten uit het verhaal en deze te verdedigen in gesprek met andere lezers.

Verdiens dit boek een dikke aanrader-sticker of kunnen andere lezers hun tijd beter aan iets anders besteden? Neem een duidelijk standpunt in en overtuig andere lezers.

Stappenplan

1. Kies je kamp: Maak een duidelijke keuze en neem plaats in één van de twee groepen:
 - Team 'Moet Je Lezen!' (Je vond het boek goed, spannend, meeslepend of bijzonder).
 - Team 'Sla Maar Over!' (Je vond het boek saai, ingewikkeld, langdradig of onlogisch).
2. Bereid je argumenten voor: Schrijf voor jezelf kort het volgende op:
 - Jouw eindoordeel: Welk rapportcijfer (op een schaal van 1 tot 10) geef je het boek?
 - Je sterkste argument: Wat is de belangrijkste reden voor jouw cijfer? (Denk aan de spanning, de personages, het einde, de schrijfstijl of de illustraties).
3. Geef om de beurt je uitgesproken mening aan de andere groep. Luister goed naar de argumenten van de tegenpartij. Kun je hun kritiek weerleggen of hebben ze stiekem een goed punt?
4. Het definitieve eindoordeel: Iemand uit de andere groep heeft een heel sterk argument gegeven. Ben je daardoor van mening veranderd? Je krijgt nu de kans om van kamp te wisselen! Tel daarna samen hoeveel lezers het boek wel of niet aanraden. Dat is de definitieve eindscore van jullie leesgroep.

Laat de lezers in de voetsporen van Freddie en Rembrandt treden met een van de onderstaande creatieve opdrachten. Je kan de lezers laten kiezen uit twee opties.

Materiaal

- tablets of pc's met toegang tot de website van het Rijksmuseum (Rijksstudio) – je kan perfect zelf een tiental schilderijen selecteren uit de collectie van het Rijksmuseum en deze afdrukken)
 - schrijfmateriaal
 - tekengerief
 - enkele A4-bladen schrijfpapier
1. Kies je kunstwerk! Ga naar de online catalogus van het Rijksmuseum. Blader door de schilderijen en kies één kunstwerk uit waar jij wel voor één dag in zou willen stappen. (Of: Kies uit een tiental schilderijen uit de collectie van het Rijksmuseum één schilderij ...)
 2. Kijk twee minuten heel geconcentreerd naar het gekozen schilderij. Stel jezelf de volgende vragen: Wat zie, hoor, ruik en voel je zodra je door de lijst stapt? In welk jaartal/welke eeuw of in welke stad ben je terechtgekomen?
 3. Schrijf een kort avonturenverhaal (tussen de 15 en 20 regels) over jouw reis/jouw bezoek door het schilderij. (Eventueel kan je een vaste opbouw gebruiken. Begin: Hoe stap je het schilderij binnen en waar kom je precies terecht? Midden: Welk geheim, raadsel of gevaar kom je tegen in dit kunstwerk? Wie ontmoet je daar? Hoe weet je op het nippertje weer te ontsnappen naar het museum in het heden?)
 4. Lees je verhaal voor aan de andere lezers, maar verraad de titel van het schilderij nog niet! De andere lezers worden nu kunstdetectives: zij luisteren heel aandachtig naar de details in jouw verhaal (zoals de omgeving, de kleding en de sfeer) en proberen te raden in welk schilderij uit het Rijksmuseum jij bent gestapt. Pas als iedereen geraden heeft, vertel je welk schilderij jij precies gekozen hebt.

4

VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- Het grote Rijksmuseum voorleesboek: de beste kinderboekenschrijvers over de meesterwerken uit het Rijksmuseum / Marion van de Coolwijk e.a. (Rubinstein, 2019)
(kunstwerken uit het Rijksmuseum, verhalen rond kunstwerken)
<https://www.boekenzoeker.be/het-grote-rijksmuseum-voorleesboek-de-beste-kinderboekenschrijvers-over-de-meesterwerken-uit-het>
- Welkom thuis, chrononauten / Dirk Weber (Querido, 2024) (tijdreizen, kunst)
<https://www.boekenzoeker.be/welkom-thuis-chrononauten>

Andere boeken van Astrid Sy vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Astrid%20Sy>.

Andere boeken van Marieke Nelissen vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Marieke%20Nelissen>.

Volgende bronnen werden gebruikt bij 'Over de makers':

- <https://astridsy.nl/>
- <https://www.lepetitstudio.nl/>

TIP: Het Klokhuis is een populair Nederlands educatief jeugdprogramma dat op een toegankelijke en onderhoudende manier uitlegt hoe de wereld werkt. In elke aflevering staat één specifiek thema centraal (van wetenschap en techniek tot geschiedenis en maatschappij) afgewisseld met humoristische sketches. In onderstaande aflevering speelt *De glazenwasser van het Rijksmuseum* een prominente rol.

<https://www.youtube.com/watch?v=4IU9nVLcQ6U>

5

MINIMUMDOELEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende minimumdoelen:

- Nederlands – Mondeling taalgebruik – Spreken, presenteren en vertellen – 1.3.7: De leerling kan meningen beargumenteren op basis van zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis.
- Nederlands – Literatuur – Interactie met literatuur – 1.5.2: De leerling kan literaire voorkeuren verwoorden binnen fictie, non-fictie en bekroonde jeugdliteratuur.
- Nederlands – Literatuur – Interactie met literatuur – 1.5.4: De leerling kan elementen uit de tekst situeren binnen zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis.
- Geschiedenis – Reflectie en dialoog over verleden en geschiedenis – 5.3.3: De leerlingen kunnen uitleggen wat historische gebeurtenissen, ontwikkelingen, plaatsen, en/of personen voor de samenleving kunnen betekenen: erfgoed: standbeelden, straatnamen, verhalen, feestdagen.
- Muzische vorming – Domeinoverschrijdend – 6.1.1: De leerlingen kunnen de geografische, historische en maatschappelijke context van een artistieke creatie beschrijven.

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Jochen Van Aken, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Jochen Van Aken

De grote postzegelroof van Rufus, Felix en (per ongeluk ook van) Viebe

Auteur: Sofie Leyts

Illustrator: Marco Guadalupi

Uitgever: Pelckmans

Jaar van uitgave: 2025

Over de makers

Sofie Leyts werkt al twintig jaar in een bibliotheek en schrijft grappige, spannende en gevoelige jeugdboeken met een hoek af. Ze debuteerde met *Vitus en een mysterie zo groot als het heelal of misschien nog groter* en schreef daarnaast onder meer *Jozefien Wachters en de strijd om altijd* en *De grote postzegelroof van Rufus, Felix en (per ongeluk ook van) Viebe*. Het liefst van al zit ze lezers achter de veren met boeken die ze absoluut moeten lezen.

Marco Guadalupi is een Italiaanse illustrator en auteur die vanuit zijn studio in Brindisi karaktervolle, kleurrijke illustraties creëert voor grote internationale uitgeverijen. Met zijn unieke en gevierde stijl ontving hij onder meer een nominatie voor de Green Earth Book Award. Wanneer hij niet aan het tekenen is, geniet hij volop van chips en *Harry Potter*.

Korte inhoud

Rufus, de zoon van twee dievegges, verlangt naar een normaal leven, terwijl zijn nieuwe buurjongen Felix gebukt gaat onder zijn extreem strenge moeder en haar absurde leefregels. Wanneer een peperdure postzegel geveild wordt onder beveiliging van Felix' moeder, beramen Rufus' ouders een diefstal waarbij ze de jongens inschakelen. Rufus en Felix besluiten echter hun eigen versie van het diefstalplan te volgen om zo hun leven definitief te veranderen. Per ongeluk worden Rufus en Felix afgeluisterd door hotelmedewerker Viebe, het braafste kind van het universum. Zo raakt ook zij bij de plannen betrokken. Op de dag van de veiling loopt alles hilarisch in de honderd, omdat iedereen in het geheim een eigen draai aan de roof heeft gegeven.

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken en verdiepen. Je leest er meer over op <https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches>.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1

VOOR HET LEZEN

Voor het boek gelezen wordt, bestuderen we de cover en de achterflap grondig. Dit kan voor het lezen gebeuren, maar zou ook perfect kunnen gebeuren nadat het boek al gelezen werd. Op deze manier kan je met de lezers reflecteren over verwachtingen en of deze verwachtingen ook uitgekomen zijn.

- Als je in de bibliotheek loopt en 'De grote postzegelroof van Rufus, Felix en (per ongeluk ook van) Viebe' ziet liggen tussen de andere boeken van De Leesjury, valt hij jou dan meteen op? Waarom wel, waarom niet?
- Welke details op de omslag (zoals de personages, het kleurgebruik of de vorm/lay-out van de cover) vallen jou als eerste op? Waarom trekt juist dat detail jouw aandacht? (Opvallend detail: de omslag is ontworpen alsof het een postzegel is. Je kan dit als lezer merken aan de kartelranden, net zoals bij een echte postzegel.)
- De illustratie op de voorkant laat al het een en ander zien over het verhaal. Welke sfeer of welk gevoel roept deze tekening bij je op, nog vóór je één bladzijde hebt gelezen?
- Met 'De grote postzegelroof van Rufus, Felix en (per ongeluk ook van) Viebe' heeft dit boek een behoorlijk lange én opvallende titel. Wat dacht je toen je deze titel voor het eerst las? Wat verwachtte je precies van deze roof? Wat wordt er precies bedoeld met een roof? En waarom zou er een postzegel geroofd worden?
- Het woord 'per ongeluk' staat tussen haakjes in de titel. Waarom zou de schrijver voor die haakjes kiezen? Wat zou de schrijver met deze haakjes willen bedoelen? Wat zeggen deze haakjes over het personage Viebe? Wat voor een soort personage dacht je dat Viebe zou zijn? Waarom precies?
- Waar op de omslag of in de titel zag je aanwijzingen over het soort verhaal (bijvoorbeeld spannend, grappig of geheimzinnig) dat je kon verwachten?

2

TIJDENS HET LEZEN

Tijdens het lezen focussen we op het verschil tussen fantasie en realiteit. Daarnaast komt het wisselende vertelperspectief en het thema diefstal ook aan bod (aan de hand van een stellingenspel).

- Nodig juryleden uit om bij te houden welke elementen uit het boek eerder realistisch zijn en welke eerder fantasievol

- Nu je het boek uit hebt: zijn je verwachtingen over de postzegelroof en de personages uitgekomen? Waarom wel of niet?
- Welke specifieke scène, welk voorwerp of welk geheim uit het verhaal zou jij centraal op de voorkant zetten om lezers van jouw leeftijd meteen nieuwsgierig te maken naar dit boek/dit verhaal?

Fantasie versus realiteit

- Als je moet kiezen, welke soort verhalen lees je dan het liefst? Realistische verhalen of verhalen waarin veel fantasie voorkomt? Waarom precies dit soort verhaal?
- Heb je een favoriet realistisch verhaal/fantasievol verhaal? Welk verhaal is dat precies? Waarom vind je dit verhaal zo leuk/zo fijn/zo boeiend... om te lezen? Wat maakt het verhaal zo realistisch/fantasievol?

Het verhaal bevat vooral fantasievolle elementen: de families waarin de drie kinderen opgroeien zijn behoorlijk onrealistisch/fantasievol. Rufus verhuist regelmatig, zijn beide moeders doen niets anders dan stelen en mensen bedriegen. Felix groeit op in een gezin waarin de twee honden, Brutus en Belladonna, belangrijker zijn dan de zoon des huizes. Felix' moeder is een ware tiran die haar zoon bij de minste overtreding een boete aansmeert, terwijl Felix' vader iedereen die in zijn buurt komt probeert een verzekering aan te smeren. De moeder van Viebe behandelt haar dochter als personeel dat ze niet hoeft te betalen. Daarnaast mag Viebe haar moeder niet moeder noemen, maar wel "tijdelijke zielenhoeder". Het uitgangspunt van het hele verhaal is dus vrij onrealistisch. Daarnaast zijn er nog heel wat situaties (de manier waarop Felix en Rufus de postzegelroof plannen) die behoorlijk fantasievol zijn.

- Is het verhaal van een realistisch verhaal? Of eerder een fantasievol verhaal? Waarom precies? Wat maakt het verhaal realistisch? Wat maakt het verhaal zo fantasievol? Welke elementen uit het boek vind je realistisch, welke eerder fantasievol/eerder onrealistisch?

De postzegel die Rufus en Felix willen stelen, de British Guiana One-Cent Magenta, is een bijzonder unieke postzegel.

- Waarom precies? Vind je dit een realistisch element in het verhaal of eerder fantasierijk? Waarom precies?
- Denk je dat deze postzegel echt bestaat? Heeft er iemand toevallig onderzoekwerk verricht naar het bestaan van deze postzegel?

De British Guiana One-Cent Magenta is een echt bestaande postzegel. Wikipedia weet het volgende te vertellen over deze postzegel: De De British Guiana One-Cent Magenta uit 1856 is een van de zeldzaamste en duurste postzegels ter wereld, omdat er maar één exemplaar van bestaat. Deze bijzondere postzegel werd in 1873 ontdekt door een 12-jarige Schotse jongen, die hem tussen de brieven van zijn oom vond en verkocht voor slechts 6 shilling. In de jaren daarna wisselde de postzegel regelmatig van eigenaar voor steeds hogere bedragen. Hij was zelfs zo gewild dat rijke verzamelaars de Engelse koning overboden om hem te bezitten. In 2014 werd dit unieke stukje papier bij een veiling in New York verkocht voor bijna 9,5 miljoen dollar. In werkelijkheid werd de postzegel nooit gestolen. Of dat denken we toch ...

→ Nu je weet dat deze postzegel echt bestaat, denk je nu anders over het verhaal? Wat vind je van het mengen van realistische zaken met fantasievolle zaken?

Niet alleen de personages zijn behoorlijk fantasievol, ze gedragen zich ook fantasievol/weinig realistisch.

- Wat vind je van de band tussen de ouders en hun kinderen?
- Wat vind je van het plan van Felix en Rufus, om de postzegel zelf te stelen en er zo voor te zorgen dat Rufus nooit meer hoeft te verhuizen en Felix eindelijk een echte vriend heeft?
- Kinderen die plots aan het stelen gaan; iets wat in het echt ook kan? Of komt dit alleen voor in jeugdboeken? Waarom wel, waarom niet?

Ouders gedragen zich niet als echte ouders, zijn eerder een soort van volwassen kinderen. Ze zijn allemaal gefocust op één bepaald iets, zonder heel veel aandacht te besteden aan hun eigen kinderen. Felix, Rufus en Viebe gedragen zich zoals kinderen zich wel vaker gedragen in jeugdboeken: ze zijn 'volwassener' dan de echte volwassenen, ondernemen acties om hun eigen leven beter te maken ...

Het verloop van *De GROTE postzegelroof van Rufus, Felix en (per ongeluk ook van) Viebe* lijkt bevat de typische structuur van een diefstalverhaal. In dit soort verhalen kan je volgende onderdelen onderscheiden:

- Het Plan - Een slimme leider bedenkt een schijnbaar onmogelijke roof.
- Het Team verzamelen - Er wordt een groep van specialisten samengesteld (zoals een meesterkraker, een hacker, een afleider en een snelle chauffeur).
- De Voorbereiding - Het team traint, leert het beveiligingssysteem kennen en verzamelt slimme hulpmiddelen.
- De Uitvoering - De roof vindt plaats, waarbij er bijna altijd iets onverwachts misgaat dat ter plekke creatief opgelost moet worden.
- De Ontknoping - De ontsnapping en de uiteindelijke verdeling van de buit, vaak met een onverwachte plottwist.

→ Verloopt het verhaal van Felix, Rufus en Viebe zoals een typisch diefstalverhaal? (in filmtermen: heistmovie of kraakfilm)

→ Waarom wel, waarom niet?

→ Welke delen van een typisch diefstalverhaal herken je in dit boek?

(Het verloop van het verhaal toont gelijkenissen met een diefstalverhaal. Felix, Rufus en de moeders van Rufus beramen samen een plan om de postzegel te stelen. Het team dat ze samenstellen bestaat uit hun vieren, aangevuld met de twee honden van Felix' moeder. De diefstal wordt ook grondig voorbereid: Felix en Rufus bekijken hoe ze de zaallichten kunnen doven, hoe ze van de honden hun bondgenoten kunnen maken, hoe ze de moeder van Felix met paprikahapjes kunnen uitschakelen... Tijdens de uitvoering loopt het deels mis: Felix' moeder eet niet van de paprikahapjes, hoewel het licht uitvalt, komen de honden niet in actie wanneer Rufus en Felix hen bevelen geven. Desondanks lukt het hen toch om de postzegel te stelen, met dank aan Rufus. De ontknoping zorgt voor nog heel wat misverstanden: de moeders van Rufus houden zich niet aan hun woord en willen met de postzegel vluchten, ze willen niet blijven wonen waar ze wonen (ondanks dat ze dit beloofd hadden aan Rufus). Er volgt een behoorlijk moeilijk te volgen wisseling tussen de echte en namaakpostzegel. Uiteindelijk komt het dankzij Viebe - hoewel ze dit zelf niet helemaal doorheeft - toch nog allemaal goed.

→ Eindigt het verhaal zoals je verwacht had dat het verhaal zou eindigen? Waarom wel, waarom niet?

→ Hoe dacht je dat het verhaal zou eindigen?

→ Vind je dit een goed/fijn einde? Waarom wel, waarom niet?

- Vind je het een realistisch einde, een einde dat bij dit verhaal past? Of vind je het eerder fantasievol, misschien zelfs wat onrealistisch?

Het verhaal eindigt voor alle jonge personages erg positief: Felix, Rufus en Viebe beheren samen het hotel van Viebes vader. Rufus hoeft niet meer te verhuizen, want hij blijft bij Felix wonen. Eindelijk woont hij op een vaste plek en heeft hij tijd voor school, vrienden, heel veel hobby's ... Viebe wordt gered van haar manipulatieve moeder en erft het hotel van haar overleden vader. Ze helpt nu met de verdere leiding van het hotel, aangezien ze hiermee al ervaring heeft. Voor Felix verandert er ook veel: zijn moeder is compleet veranderd door de badbruisbalontploffing. Van een norse, strenge vrouw is ze veranderd in iemand die het goed meent, mensen graag ziet en niet meer constant wil beboeten ...

Vertellers

Je leest het verhaal door de ogen van verschillende personages. Elk hoofdstuk is er één verteller aan het woord. In het begin van het boek wordt er constant afgewisseld tussen Rufus en Felix. Vanaf het moment dat het verhaal zich afspeelt in het hotel van Viebes ouders, wordt Viebe ook een verteller (eerste hoofdstuk dat zij vertelt start op pagina 122). Slechts één keer komt er een ander personage aan het woord, namelijk Donny, de vader van Felix (pagina 265). Er is ook één hoofdstuk dat door Rufus en Felix samen vertellen (pagina 261).

- Door wiens ogen lees je het verhaal?
- Leer je andere personages kennen?
- Ontdek je wat er allemaal gebeurt tijdens het verhaal?
- Wat vind je van deze wisselende vertellers? Maakt dit het verhaal boeiender? Of net moeilijker om te volgen? Waarom precies?
- Had je een bepaalde voorkeur voor één van de vertellers? Waarom precies voor deze verteller? Wat maakt deze verteller zo anders dan de andere vertellers?
- Zijn er personages die je graag een deel van het verhaal had weten vertellen? Wie dan precies? Waarom precies dit personage? Hoe zou dit personage het verhaal heel anders verteld hebben?
- Ken je nog andere boeken waarin er per hoofdstuk/op bepaalde momenten in het verhaal van vertelperspectief gewisseld wordt?

Door van perspectief te wisselen, ontstaan er vaak geheimen of dreigingen; bepaalde personages weten minder/meer dan andere personages. Als lezer ben je ook niet altijd even goed op de hoogte over wie wat nu precies weet. Mooi voorbeeld hiervan: de opbouw rond de paprikahapjes voor Felix' moeder en het verwisselen van de echte postzegel door een namaakversie van deze postzegel. Als lezer wil je hierdoor verder lezen, niet stoppen met lezen.

- Zorgt deze manier van vertellen voor meer of minder spanning? Waarom precies?
- Vond je *De GROTE postzegelroof van Rufus, Felix en (per ongeluk ook van) Viebe* een spannend boek? Waarom wel, waarom niet?
- Wat was voor jou het meest spannende moment in het boek? Waarom precies dit moment/deze scène?
- Mocht je één spannend fragment mogen voorlezen aan mensen die het boek nog niet lazen, welk fragment zou je dan kiezen? Waarom precies dit fragment?

Thema diefstal

De moeders van Rufus vinden het geen probleem om mensen te bestelen. Al sinds Rufus een baby was, wordt hij meegenomen tijdens de plundertochten van zijn moeders. Rufus had hier lang geen probleem mee, maar nu hij Felix heeft leren kennen en merkt hoe een gewoon leven ook fijn kan zijn, wil hij niet meer uit stelen gaan. Rufus wil een gewoon, normaal, misschien zelfs saai leven. Bij Felix gebeurt het omgekeerde: deze doodbrave jongen, die moet leven met een fanatieke, boetes uitdelende moeder, gaat fanatiek meewerken aan het plan van Rufus moeder om de postzegel te roven (en Rufus een normaal leven te bezorgen).

Om het thema diefstal te bespreken, gaan we aan de slag met een stellingenspel. Er zijn een zestal stellingen die allemaal iets met diefstal te maken hebben en die gelinkt kunnen worden aan het boek.

Materiaal

- een lang touw of een duidelijke lijn op de vloer (met bijvoorbeeld schilderstape)
- de stellingen over diefstal op een groot A3-blad (kan ook geprojecteerd worden)

Het touw ligt in het midden van het lokaal. De linkerkant van de klas staat voor 'Eens', de rechterkant staat voor 'Oneens'. Het touw in het midden is de 'Grijze Zone', bedoeld voor lezers die twijfelen aan een bepaalde stelling.

De begeleider leest een stelling voor. De lezers krijgen ongeveer 5 seconden om zonder te praten naar hun plek (= hun mening over deze stelling) te lopen. Nadien vraagt de begeleider aan 2 à 3 willekeurige lezers van elke kant waarom ze precies daar staan. Nadat een paar lezers hun argumenten hebben gegeven, vraagt de begeleider of er lezers zijn die een argument hebben gehoord waardoor ze van mening veranderd zijn. Deze lezers mogen zich nog verplaatsen, mogen deze wijziging eventueel ook nog mondeling motiveren.

Spelregels

- Geen schaaapjesgedrag! Je kiest de plek die bij jouw gevoel past, niet waar je beste vriend of vriendin gaat staan.
- Luisteren is luisteren! Als iemand praat, staat iedereen stil en luistert naar de persoon die aan het woord is.
- (Er bestaan) Geen foute meningen. Je leert je mening motiveren zonder de mening van een ander uit te lachen.

Stellingen

- Iets stelen van een rijke man of een groot bedrijf is minder erg dan stelen van een arm persoon.
- Als je iets steelt om iemand anders te helpen (hier: om een toekomstige vriend te helpen, zodat die vriend nooit meer hoeft te verhuizen en een normaal tienerleven kan hebben), is het niet echt fout.
- Als je ouders veel stelen en bedriegen, is het bijna onmogelijk om zelf een eerlijk mens te worden.
- Kinderen van dieven of bedriegers moeten niet gestraft worden voor wat hun ouders hebben gedaan, maar ze moeten wel helpen om de spullen terug te geven.

- Als je per ongeluk helpt bij een diefstal (zoals Viebe), ben je net zo schuldig als de echte dieven.
- Iemand die één keer iets heeft gestolen en spijt heeft, verdient meteen een tweede kans en mag nooit meer 'dief' genoemd worden.

Creatieve verwerking

Gezocht: 'eerlijke' BLURBS!

Materiaal

- schrijfgierief
- enkele A4-bladen schrijfpapier (kies voor verschillende kleuren papier)
- schaar
- lijmstift
- een uitvergroete afdruk (A3 of A2) van de cover van *Het verhaal van een prinses en een pistool*

Uitgeverij Pelckmans, de uitgeverij van *De GROTE postzegelroof van Rufus, Felix en (per ongeluk ook van) Viebe* heeft aan de lezers van de Leesjury gevraagd om blurbs te schrijven. Tijd om in je pen te kruipen!

Stappenplan

1. Bepaal je eindoordeel: Hoe vond jij het boek echt? Was het superspannend, viel het tegen, was het lekker grappig of juist erg voorspelbaar?
 - a. Vond je het boek geweldig? Schrijf een Super-Blurb: een enthousiaste aanbevelingstekst vol spanning en 'must-read'-quotes die andere lezers meteen overhaalt.
 - b. Vond je het boek niks? Schrijf een Eerlijke Blurb: een kritische of humoristische tekst die lezers precies waarschuwt voor de minpunten van het boek.
2. Schrijf de nieuwe blurb (tussen de 50 en de 100 woorden)
 - a. Begin met een pakkende openingszin om de aandacht te trekken.
 - b. Noem kort waar het avontuur over gaat (zonder het einde te verklappen).
 - c. Sluit af met één krachtige zin die jouw mening samenvat. (Voorbeelden: "Een adembenemend mysterie dat je in één ruk uitleest!" of "Alleen lezen als je niets anders te doen hebt en je jezelf steendood verveeld.").
 - d. Vermeld, tussen haakjes, je naam en je leeftijd.
3. Knip je blurb uit en kleef deze op de cover van het boek. Nadien presenteer je jouw eigen blurb aan de andere lezers. Extra: Blurbs die je leuk geschreven vindt, kan je een like geven (= hartje bij tekenen).

Ontwerp een eigen British Guiana One-Cent Magenta

Materiaal

- een stevig tekenblad (A4 of A3)
- tekengerief: potlood, fineliners, een gom ...
- kleurpotloden of -stiften
- waterverf (voor de heel creatieve lezers)
- schaar

In het boek *De GROTE postzegelroof van Rufus, Felix en (per ongeluk ook van) Viebe* draait alles om een spannende postzegelroof. Net zoals de beroemde British Guiana

One-Cent Magenta (de zeldzaamste en duurste postzegel ter wereld) ga jij een uniek verzamelobject ontwerpen. Hoera!

In deze creatieve tekenopdracht kruip je in de huid van een postzegelontwerper. Je maakt geen gewone postzegel, maar een kunstwerkje dat het verhaal van het boek vertelt. In jouw ontwerp verwerk je jouw favoriete personage(s), een spannende scène uit het verhaal, een belangrijk voorwerp uit het verhaal, jouw eigen eendoordeel over het boek ...

1. Brainstorm! Hoe gaat jouw postzegel er precies uitzien? Noteer al je ideeën op een kladblad. Wie of wat staat centraal op de postzegel? Hoe ga je dit precies in beeld brengen? Verwerk met een klein symbool wat je van het boek vond (bijvoorbeeld een bliksemflits voor spanning, een lachend gezichtje voor humor, een hartje voor gevoelens/om aan te geven dat dit je favoriete boek was dit leesjaar van De Leesjury).
2. Teken met potlood en liniaal een groot rechthoekig vak op je tekenblad. Maak dit vak groot, zodat je genoeg ruimte hebt om te tekenen. Teken de kenmerkende kartelrandjes van een postzegel langs de rand van het blad. Deze randjes ga je later, als je tekening klaar is, nog uitknippen.
3. Voeg de verplichte postzegel-elementen toe zoals de waarde/prijs van je postzegel. Schrijf de titel van het boek of de naam van een fictief land in mooie letters langs de rand.
4. Teken maar! Schets je gekozen scène en personages eerst lichtjes met een grijs potlood in het midden van de postzegel. Trek nadien alle belangrijke lijnen over met een zwarte fineliner en gum de potloodlijnen voorzichtig uit.
5. Klaar met tekenen? Inkleuren en versieren maar!

Op het einde kunnen de verschillende postzegels tentoongesteld worden. De postzegelmaker van dienst kan dan, eventueel, nog een woordje uitleg geven bij deze unieke postzegelcreatie!

4 VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- De zweetvoetenman: over rechtszaken & regels / Annet Huizing & Margot Westermann (ill.) (Lemniscaat, 2016) (non-fictie over het Nederlandse rechtssysteem, de gevolgen van diefstal)
<https://www.boekenzoeker.be/de-zweetvoetenman-over-rechtszaken-regels>
- Zakkenroller eerste klas / J.J. Arcanjo (Van Holkema & Warendorf, 2022) (talent voor stelen, ongewone vriendschap)
<https://www.boekenzoeker.be/zakkenroller-eerste-klas>

Andere boeken van Sofie Leyts vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Sofie%20Leyts>.

Volgende bronnen werden gebruikt bij 'Over de makers':

- <http://www.sofieleyts.be>
- <http://www.thebrightagency.com>

5

MINIMUMDOELEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende minimumdoelen:

- Nederlands – Mondeling taalgebruik – Spreken, presenteren en vertellen – 1.3.7: De leerling kan meningen beargumenteren op basis van zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis.
- Nederlands – Literatuur – Interactie met literatuur – 1.5.2: De leerling kan literaire voorkeuren verwoorden binnen fictie, non-fictie en bekroonde jeugdliteratuur.
- Nederlands – Literatuur – Interactie met literatuur – 1.5.4: De leerling kan elementen uit de tekst situeren binnen zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis.
- Nederlands – Literatuur – Creatieve expressie in taal – 1.5.5: De leerling kan een eigen talige creatie mondeling of schriftelijk presenteren.

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Jochen Van Aken, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Ilse Moens

Duizend stukjes overal

Auteur: Mariska Overman

Uitgever: Kluitman

Jaar van uitgave: 2025

Over de maker

Mariska Overman woont en werkt in Hengelo, in Nederland. Ze begon haar carrière als docent filosofie en levensbeschouwing. Sinds ze haar broer op jonge leeftijd verloor door een ongeval, probeert ze de dood bespreekbaar te maken. De dood en rouw zijn dan ook thema's die vaak in haar romans terugkomen. Voor haar boek *De zomer die alles was*, ontving ze een Zilveren Griffel. *Duizend stukjes overal* draagt ze op aan haar broer Donny.

Korte inhoud

Mijs is twaalf en zit sinds kort op de middelbare school. Haar leven staat sinds de dood van haar broer Joes, een jaar geleden, helemaal op zijn kop. Ze zondert zichzelf af, is gestopt met dansen en wordt soms overmand door boosheid. Dan stelt haar therapeut een rouwbot voor, een AI-versie van Joes die gemaakt is aan de hand van zijn social media en de herinneringen van hun ouders. Haar therapeut gelooft dat dit Mijs zal helpen bij het verwerken van haar verdriet. Is dat wel zo? Joes' beste vriend Bowie is niet te vinden voor de rouwbot en nodigt Mijs uit om mee te gaan naar de plekken die speciaal waren voor Joes. Mijs geniet van deze momenten, maar soms lijkt het alsof Bowie iets verbergt. Heeft hij misschien een geheim?

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken en verdiepen. Je leest er meer over op <https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches>.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1

VOOR HET LEZEN

Toon de juryleden de omslagillustratie van de hand van Mark Janssen.

- Wat zie je op de prent?
 - Veel kleine afbeeldingen van een jongen binnen een grote afbeelding van diezelfde jongen,
 - een tiener die naar een laptop kijkt,
 - de straling vanuit de laptop heeft dezelfde kleur als de afbeelding van de jongen en straalt ook in zijn richting.
- Is er iets wat meteen je aandacht trekt? Iets wat je pas opmerkt als je langer naar de prent kijkt?
- Wekt de prent jouw interesse?
- Kan je deze coverafbeelding linken aan de titel?
- Waarover verwacht je dat het verhaal zal gaan?

Lees de tekst van de folder AI-remember voor (p.12-13) en schets kort de situatie.

- Hoe denk je dat Mijs zal reageren op de AI-versie van haar broer?
- Denk je dat deze haar broer zou kunnen vervangen? Waarom wel/niet?
- Denk je dat deze haar echt zou kunnen helpen bij haar rouwproces? Waarom wel/niet?

2

TIJDENS HET LEZEN

- Nodig de juryleden tijdens het lezen uit om de passages te noteren waarin Mijs nadenkt over woorden en hun betekenis.
- Geef juryleden de opdracht om te weten te komen hoe Mijs zich voelt tegenover de rouwbot bij het begin van het verhaal en hoe dit evolueert.

3

NA HET LEZEN

Spreken met meer of minder woorden

Tijdens het lezen noteerden de juryleden misschien enkele passages doorheen het boek waarin Mijs nadenkt over woorden en hun betekenis. Je kan hier na het lezen op terugkomen met onderstaande fragmenten.

- **Veel van de woorden die je kent, zijn verbonden aan je eigen ervaringen. Zie hoofdstuk 'Het Altaar' vanaf pagina 22 en volgend citaat daaruit:**
 "Condoleance betekent medeleven. Medelijden. Dat had ze opgezocht. Als iemand doodgaat, leer je nieuwe woorden terwijl je daar helemaal niet op zit te wachten." (p.22)
- **Woorden kunnen een andere betekenis of invulling krijgen naargelang de situatie:**
 "Maar irritant zijn is dus nu opeens iets goeds. (...) Woorden veranderen soms zomaar van betekenis zonder dat je het doorhebt." (p.28)

Zie ook het hoofdstuk 'Fietscross' waarin Mijs nadenkt over het woord 'stoer'.
 "Stoer is goed. Niet-stoer niet. Al hangt het dus af van jongen of meisje zijn." (p.148)

- **Volle en lege woorden**
 → Wat bedoelt Mijs' moeder wanneer ze zegt dat ze muffins heeft gebakken (p. 41)? ("Dat betekent eigenlijk: ik loop met mijn kop tegen de muur van verdriet maar dat kan niet want ik moet door dus ga ik onzinnige dingen doen die lijken alsof er niks aan de hand is terwijl alles maar dan ook alles zinloos is.")
- **Communiceren met 'meer minder' woorden**
 Op pagina 115 zegt Bowie dat jongens praten met "meer minder woorden" en denkt Mijs aan hoe "dansen ook praten is, zelfs zonder woorden."
 Ook mevrouw Klimt vindt "dat praten overschat wordt (schromelijk zelfs)" (p.98)
 → Wat bedoelt Joes met "buikspreeken"? (Haar buik knispert als inpakpapier. Dat betekent blij. Maar direct daarna rommelt hij, en het is geen honger. Dat herkent ze als niet-blij. Vrij duidelijke taal. (...) Want een buik spreekt soms meer talen dan een mond." (p.66))

Ook gezichten praten, merkt Mijs op, als je goed kijkt/luistert toch (p.86). Mijs merkt wel een verschil op tussen pratende buiken en pratende gezichten.

→ Welk verschil? ("buiken vertellen iets over jezelf. Gezichten over anderen.")

Mijs' therapeut zegt dat ze niet praat (zie bijvoorbeeld het hoofdstuk "God met veel armen" vanaf pagina 154).

→ Vind je dat mevrouw Puntjes gelijk heeft? (Mijs praat inderdaad niet met woorden, maar wel met haar gedrag, haar lichaam. Zie ook pagina 40, waar Mijs zegt dat haar therapeut niet goed luistert.)

- **Gevoelens / ervaringen waar geen woorden of smiley's voor bestaan**

"Doe niet zo raar. Je mag niet zelf woorden bedenken. Wat natuurlijk onzin is want alle woorden zijn ooit een eerste keer bedacht. Necht is gewoon wat later bedacht. In 2028. Een heel mooi jaar voor een nieuw woord." (p.20)

Mijs heeft soms het gevoel dat het juiste woord voor wat ze wil zeggen niet bestaat.

- Vind je dat herkenbaar?
- Denk je dat mensen in de toekomst andere woorden zullen gebruiken dan wij nu? Of woorden die vroeger vaak gebruikt werden, maar nu helemaal niet meer? Vraag bijvoorbeeld eens na bij je ouders of grootouders.
- Kan je woorden bedenken die recent bedacht zijn? (Denk bijvoorbeeld aan de prijs voor (Kinder)Woord van het jaar).

→ Is er een woord waarvan je blij bent dat het bestaat?

Op bladzijde 68 zoekt Mijs een smiley om te zeggen: *“Ik wil wel maar durf niet en kan niet maar ooit wel weer, doe!”*

- Welke smileys gebruikt ze uiteindelijk? (een blije en een trieste)
- Waarom denk je dat ze haar antwoord verwijdt vóór de dansjuf haar bericht gelezen heeft?

Op bladzijdes 119-120 gebruikt Mijs het woord “leuk”.

- Is “leuk” hier een vol of en eerder een leeg woord? (Vol, want ze bedoelt eigenlijk: “het was eerst ongemakkelijk en daarna vreemd maar ook bijzonder om iets te doen wat Joes deed met zijn beste vriend en uiteindelijk was het allemaal helemaal niet raar maar best fijn.”)

Creatieve verwerking

Je eigen emoji

Materiaal

- papier (eventueel gekleurd)
- potloden, stiften of krijt

- Is er een emoji die je vaak gebruikt?
- Is er een emoji die je echt mist? Heb je het soms moeilijk de juiste emoji te kiezen om je gevoel weer te geven?
- Er bestaan ondertussen verschillende apps waarmee je je eigen emoji's kan ontwerpen. Maar wist je dat er ook een officiële lijst van emoji's is? Deze wordt uitgegeven door het bedrijf Unicode. Je kan steeds voorstellen indienen om een nieuwe emoji te laten toevoegen, maar Unicode hanteert strenge regels.
- Ontwerp je eigen emoji. Welk gevoel wil je hiermee weergeven en wanneer zou je hem gebruiken?

Bronnen:

- <https://www.kpn.com/beleef/blog/de-geschiedenis-van-de-emoji>
- <https://www.lessonup.com/nl/lesson/TTd8kxmLcHmbvmYnL>

Einde

- Wat vind je van de laatste zin? Wat wil het zeggen dat Mijs naar de dansles gaat? (Ze voelt zich niet meer schuldig dat ze kan genieten van dansen. Ze weet dat haar vreugde bij het dansen kan samengaan met haar verdriet om Joes. Ze vindt haar uitlaatklep terug.)
- Vind je dit een passend einde voor het verhaal? Waarom wel/ niet?
- Kan je uitleggen wat er bedoeld wordt met “Duizend stukjes overal”? (Joes is overal: in hun gedachten, op de plekken waar ze samen herinneringen hebben gemaakt ...)
- Kijk ook nog eens terug naar de cover. Welke elementen van het verhaal vind je terug? Vind je deze passen bij het verhaal?

Sfeer

- Het boek gaat over rouw en dood. Vind je het dan ook een erg verdrietig boek?
- Als je een gevoel zou moeten plakken op dit boek, welk zou het dan zijn? (Vb. verdrietig, hoopvol, ontroerend ...). Hoe zou je het gevoel dat je krijgt bij dit boek weergeven met emoji's?

Tijd

- In welk jaar speelt het verhaal zich af? (in 2028 (zie p.20))
- Hoe ziet de wereld er in 2028 uit in dit boek? Wat herken je? Wat niet? (vb. Alles is erg herkenbaar, behalve de rouwbot ...)
- Je kan al praten met AI Chatbots zoals ChatGPT. Denk jij dat zo'n rouwbot al mogelijk zal zijn in 2028, over 2 jaar?

De Rouwbot

- **AI bij rouwverwerking: Leven, dood, levenloos, levensecht**

- Hoe denkt Mijs aan het begin van het boek over de rouwbot en hoe evolueert haar gevoel over de chatbot-Joes doorheen het verhaal? Kan je voorbeelden geven van passages waarin haar gevoelens duidelijk worden?
- In 'Het stomste cadeau ooit' (vanaf p.11) zegt Mijs dat ze het bizar vindt, maar misschien is een computer-Joes beter dan geen Joes?
- Al tijdens het eerste gesprek vindt Mijs dat computer-Joes "necht" is, nep en echt tegelijk.

Verwijs naar de hoofdstukken "Olifant, deel 2" (vanaf p. 18) en "Minimijs" (vanaf p.43).

- Hoe reageren nechte Joes en Mijs op elkaar?
- Zouden ze zich op dezelfde manier gedragen hebben als Joes nog had geleefd? (Nee, ze zouden meer kibbelen en elkaar plagen, maar computer-Joes is gewoon lief. Daarnaast voelt het voor Mijs ook niet goed om te kibbelen met haar overleden broer.)
- Kan je uitleggen wat computer-Joes naar Mijs' gevoel fout doet in het hoofdstuk Minimijs? (Hij gebruikt de bijnaam als lief koosnaampje, terwijl Joes het woord eerder gebruikte om haar op stang te jagen.)
- De folder belooft dat de chatbot bijleert terwijl je hem gebruikt. Vind je dat computer-Joes inderdaad bijleert en de informatie die hij van Mijs krijgt gebruikt? (Niet echt, hij blijft het woord Minimijs op een lieve manier gebruiken.)
- Kan je nog momenten in het boek vinden waar computer-Joes zich niet gedraagt zoals echte Joes? (Vb. "Zeg alsjeblieft iets over buiksprenken. Zeg Joes-woorden. 'Heb je honger?' vraagt Joes. Hij glimlacht lief." (p.67))

In het hoofdstuk "Nachtwemmen" (vanaf pagina 71) stelt Mijs zich voor dat ook haar ouders een computer-Joes zouden hebben.

- Wat is haar reactie op deze gedachte? ("Ieder zijn eigen copy-paste-Joes. Bah. Bah. Bah.") (p.74)

- Wiens herinneringen zijn er voornamelijk gebruikt voor nechte Joes? (Die van hun mama)
- Denk je dat computer-Joes anders was geweest als Mijs de herinneringen er had in gestopt? Waarom wel/niet? (Vb. Ja, hij zou meer de Joes zijn zoals Mijs hem zag en zou dus wel op de juiste manier reageren op haar testjes. / Nee, want computer-Joes zal nooit alle deeltjes van Joes zijn ...)

Op pagina 70 praat Mijs voor de eerste keer tegen Joes alsof hij ergens in huis rondhangt.

- Hoe reageert ze hier zelf op? (Ze schrikt ervan)
- Waarom deze reactie, denk je?
- Is haar reactie op dit praten tegen Joes anders dan haar reactie op praten tegen echte Joes? Waarom wel/niet?
- Waarom is Mijs blij dat computer-Joes zelf kapot is gegaan? (Zo hoeft ze zelf de knoop niet door te hakken om computer-Joes te verwijderen. Ze zou zich voelen alsof ze Joes vermoordt.)

Tip: Laat de juryleden deze filmpjes van Karrewiet over AI bekijken:

https://www.youtube.com/playlist?list=PLQhT-mQ0UyoVdX_wOogRoyshd88ziB2YB

- Heb je zelf al eens met ChatGPT of een andere chatbot gepraat? Wat vond je daarvan?
- Denk je dat chatbots nog verder zullen evolueren, "levensechter" zullen worden?
- Kunnen ze een mens vervangen? Kan je situaties bedenken waarin wel/niet?
- De folder van Alremember zegt: "steeds vaker wordt Alremember ingezet bij rouwtherapie." (p.13) Denk je dat zo'n rouwbot in de toekomst vaak gebruikt zal worden, dat veel mensen zo'n rouwbot zullen willen gebruiken?

Debat: voor en tegen

Verdeel de juryleden in 2 groepen: één groep is voorstander van de Rouwbot (of gesprekken voeren met een Chatbot in het algemeen), één groep is tegenstander.

Benadruk dat ze niet hun eigen mening zullen verwoorden, maar dat ze in de rol van voor- of tegenstander zullen kruipen. Het is belangrijk dat ze in hun rol blijven en dus uitgaan van de vraag: "Waarom zou iemand dit (g)een goed idee vinden?"

Geef de juryleden een tiental minuten de tijd om te brainstormen over argumenten. Elke groep krijgt 3 minuten om hun argumenten te presenteren.

Reflectie: hier stappen de juryleden uit hun rol.

- Wat vond je een sterk argument, een argument dat je deed nadenken? Waarom?
- Is er een argument waar je je in kan vinden, ook al ben je het er niet helemaal mee eens?
- Ben je anders gaan denken over het onderwerp?

LudoQ

Duizend stukjes overal won de LudoQ, de Nederlands literatuurprijs voor beste filosofische kinderboek van het jaar. Voor de LudoQ werd een podcast gemaakt over het

boek. De podcast met bijbehorende handleiding biedt nog wat extra invalshoeken:
<https://app.springcast.fm/21837/ludoq-2025-filosofieren-met-boek-duizend-stukjes-overal>.

4 VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- Toen mijn broer een robot werd / Emiel de Wild (Leopold, 2022)
(rouwproces, AI, gevoelens, familie, vriendschap)
<https://www.boekenzoeker.be/toen-mijn-broer-een-robot-werd>
- Briefjes voor Pelle / Marlies Slegers (Luitingh-Sijthoff, 2020)
(rouwproces, gevoelens, familie, vriendschap, ontroerend, feelgood)
<http://boekenzoeker.be/briefjes-voor-pelle>
- Mary : meisje van de zee / Sarah Devos (Salto, 2025)
(rouwproces, gevoelens, filosofie, avontuur, natuur, het magische in het alledaagse, dialoog tussen tekst en beeld)
<https://www.boekenzoeker.be/mary-meisje-van-de-zee>

Andere boeken van Mariska Overman vind je op Boekenzoeker:
<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Mariska%20Overman>.

Volgende bronnen werden gebruikt bij 'Over de maker':

- <https://palliatievezorg.nl/blog/mariska-overman/>
- <https://www.kluitman.nl/auteur/mariska-overman/>

5 MINIMUMDOELEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende minimumdoelen:

- Nederlands - Lezen – Tekstbegrip -1.1.3: De leerling kan expliciete en impliciete informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen.
- Nederlands - Mondeling taalgebruik - Spreken, presenteren en vertellen: 1.3.6 De leerling kan ideeën, gedachten en verworven inzichten gestructureerd formuleren.
- Nederlands - Literatuur – Interactie met literatuur: 1.5.7: De leerlingen kunnen verbanden leggen tussen elementen uit de tekst en emoties en gedachten tijdens het lezen van de tekst.
- Muzische vorming - Drama – Bouwstenen - 6.4.2: De leerlingen kunnen zich inleven in een personage en de rol vasthouden
- ICT - Digitale informatievaardigheid – Informatiegeletterdheid – 8.2.8: De leerlingen kunnen voorbeelden geven van toepassingen waarin AI gebruikt wordt.

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Ilse Moens, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Ilse Moens

Geesten in het landhuis

Auteur: Lucy Strange

Illustrator: Pam Smy

Vertaler: Aleid van Eekelen-Benders

Uitgever: Gottmer

Jaar van uitgave: 2025

Over de makers

Lucy Strange woont op het Engelse platteland. Ze is bekend van haar prijswinnende boeken zoals “Ons kasteel aan zee” en “Het geheim van het nachtegaalbos”. Voor ze zich volledig ging toeleggen op het schrijven, werkte ze vijftien jaar als leerkracht Engels. Daarnaast is ze ook acteur. Ze spreekt dan ook haar eigen audioboeken in. In haar boeken verweeft ze graag elementen van volksverhalen, magie en fantasie met een historische setting.

Pam Smy is auteur, illustrator en geeft les aan de Cambridge school of Art. Ze maakte illustraties voor boeken voor alle leeftijdsgroepen, maar heeft toch een voorliefde voor kinder- en jeugdliteratuur. Ze heeft een passie voor schetsboeken en observatietekeningen; de dingen tekenen zoals je ze echt kan zien.

Korte inhoud

Matilda Duyster voert samen met haar oom Barnabus en haar tante Evelien – oftewel spiritueel medium Signora Valentina – theatervoorstellingen op waarbij ze doen alsof contact kunnen leggen met de doden. Na een van hun voorstellingen worden ze benaderd door barones Rosa Beauchamp, die hen wil inhuren om de geest die haar landhuis teistert tot rust te brengen. Matilda heeft haar twijfels bij deze onderneming, maar haar oom en tante grijpen de opdracht met beide handen aan, verleid door de belofte van een royale vergoeding.

Tot Matilda's verbijstering blijkt dat zij écht geesten kan zien. Ze slaat de handen in elkaar met Edgar Woudt, één van de spoken van het landhuis. Samen gaan ze op onderzoek uit om de geheimen van het landhuis te doorgronden.

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken

en verdiepen. Je leest er meer over op <https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches>.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1

VOOR HET LEZEN

Toon de cover aan de juryleden (en lees de titel bijvoorbeeld voor in ‘tante-Evelien-stijl’, op een erg grootse, dramatische manier).

- Waarover denk je dat dit boek zal gaan?
- Welke sfeer straalt de cover uit?
- Doet de cover je ergens aan denken? Zag je al eens een gelijkaardige cover? Of doet de cover je denken aan een reeks of een film die je ooit zag?
- Waar en wanneer zie je jezelf dit boek lezen? Lijkt je dit een boek voor het strand? Of voor een druilerige dag? Een donkere stormachtige nacht? Of een mooie lentedag?
- Welke snack zou je erbij nemen?

2

TIJDENS HET LEZEN

The Guardian noemt dit boek “Griezelig, gezellig en grappig”.

- Nodig de juryleden uit om na te denken en notities te maken over hoe een griezelige sfeer opgebouwd wordt in de tekst en de illustraties. Of wat maakt het boek nu net gezellig of grappig?
- Wijs de juryleden op de vele illustraties in het boek en vraag hen te letten op de relatie tussen tekst en illustratie. In welke mate werken deze samen?
- Spoor de juryleden aan zeker ook aandacht te besteden aan de hoofdstuktitels en na te denken over wat hun functie zou kunnen zijn.

Griezelig, gezellig en grappig

Bespreek met de juryleden wat ze noteerden tijdens het lezen.

→ Vond je het boek griezelig/ spannend? Welke fragmenten/illustraties vond je griezelig/ spannend en waarom?

Enkele voorbeelden:

- Omschrijvingen van de omgeving, zoals:
 - "Bleker en droeviger dan herfstluchten. Dit blauw was wittig van ijs, vol van de geesten van manen bij dag." (p.55)
 - "Het zag eruit als een hoge, kronkelende toren. *Net iets uit een griezelig oud sprookje*, dacht Matilda. Ze keek omhoog, recht in de stenen ogen van een afschuwelijke waterspuwer." (p.39)
 - "De gele gloed van enkele lantaarns op goed uitgekiende plekken zorgde voor griezelige vakjes licht, die bevende schaduwen wierpen op de gezichten van de mensen die daar in het donker bij elkaar stonden. (p.160)
 - "er zweefden slierten maanlicht rond als spoken." (p.180)
- Omschrijvingen van geluiden (of net het ontbreken van geluid), zoals "De Stilte (...) was onvoorstelbaar intens, donker, gespannen, huiverend..." (p.12), "gefluister, koud ruisend als de winterwind" (p.90), "droevige gekletter" (p.98), "hoorbare golf van emotie" (p.10), ...
- Spel met licht en schaduwen in de illustraties, zie bijvoorbeeld pagina's 66-77.
- De woeste natuur in de illustraties: kale, kronkelende takken; mist (zie p. 160-161)
- De bovennatuurlijke elementen
- ...

→ Welke elementen uit het boek vond je net grappig?

Enkele voorbeelden:

- Onverwachte antwoorden, zoals het verzoek van de kleine Edna op pagina 10: "Vergeet niet Molly de poes met Kerstmis haar speciale kalkoenhapje te geven!" of Kobus en zijn onbeschofte rijmpjes (p.80)
- De grapjes van Barnabus (zie bijvoorbeeld pagina 28 en 64)
- Het dramatische van tante Evelien
- ...

→ En waarom zou The Guardian dit boek "gezellig" noemen? (vb. atmosferisch, vriendschap, familie, happy end ...)

Waarin Matilda Duyster terecht komt in een sfeervol avontuur

Wist je dat? Hoofdstuktitels met “Waarin” waren erg populair bij auteurs in de achttiende en negentiende eeuw? Nu worden ze vaak gebruikt om het gevoel van die oude romans op te wekken. Maar welke functie hebben de hoofdstuktitels nog? Vb.:

- Een kleine hint naar wat komen gaat: interesse opwekken en spanning opbouwen (“Waarin wordt gebrabbeld, gekrijst en gejammerd (dus zet je maar schrap)” (p.180))
- Komisch effect (“Waarin, oeps” (p.98))

→ Wat vind jij van deze techniek?

→ Is er een hoofdstuktitel die er voor jou uitsprong, die je erg nieuwsgierig maakte naar wat er komen ging?

→ Is er een hoofdstuk dat jij een andere titel zou geven? Zo ja, waarom?

— Lees nu ook eens volgende passages:

- “Ze moest er niet aan denken wat voor verschrikkelijks er over vijf minuten zou plaatsvinden...” (p. 112)
- “Iets zei haar dat deze seance niet heel erg goed zou gaan...” (p.83)

→ Wat wil de auteur bereiken met dergelijke zinnen? (Spanning opwekken, zodat je als lezer wil weten wat er gaat gebeuren).

Samenspel tussen tekst en illustraties

Dit boek is ontstaan omdat Lucy Strange en Pam Smy graag een boek wilden maken waarin tekst en illustraties nauw samenwerken.

→ Vind je dat hen dat gelukt is?

→ Op welke manier werken tekst en illustraties hier samen? Vb.

- zelfde sfeer in de tekst en de illustraties,
- de tekst loopt verder in tekstballonnetjes in de illustraties (zie bijvoorbeeld pagina 9, 20 en 81)
- er zitten aanwijzingen voor het oplossen van het mysterie in de illustraties (het blauwe oog van de waterspuwer op pagina's 53 en 77)

→ Welke kleuren worden gebruikt in de illustraties? (Vooral wit, zwart, grijs en blauw)

→ Waarom zou Pam Smy gekozen hebben voor blauw als accentkleur?

→ Hoe zou je de tint blauw die ze gekozen heeft omschrijven? (Vb. grijsig, kil, mooi, griezelig ...)

→ Vind je deze kleur passen bij (de sfeer van) het verhaal?

→ Lees hoofdstuk 6 (vanaf pagina 49). Vind je ook in de tekst verwijzingen naar de kleur blauw?

- “koele, glinsterende tinten blauw” (p.51)
- “glasblauwe ijspegels” (p.54)
- “Bleker en droeviger dan herfstluchten.” (p.55)

→ Vind je deze omschrijvingen passen bij het blauw van de illustraties?

Creatieve verwerking

Kies je kleur

Materiaal

- verfkleurkaartjes uit de doe-het-zelfzaak, of een boek over kleuren met daarin veel verschillende kleurtinten, bijvoorbeeld *Colorama: het boek over alle kleuren en tinten* van Cruschiform, of kleurpotloden in verschillende tinten, of kleuren die je kan zien op de plek waar je je bevindt (vb. ruggen van boeken in de bibliotheek ...)

Laat de juryleden een kleur kiezen die ze absoluut niet bij dit boek vinden passen.

→ Waarom kies je deze kleur?

Kies een kleur (en leg uit waarom die tint), die je vindt passen bij, bijvoorbeeld:

- een roman die zich afspeelt in de middeleeuwen,
- een toekomstroman,
- het sprookje “Hans en Grietje”,
- een receptenboek voor koekjes, cakes en taarten,
- een non-fictieboek over huisdieren,
- een prentenboek over slapengaan

De juryleden kunnen bijvoorbeeld ook een palet van een drietal kleuren kiezen.

TIP: Neem er voor *Hans en Grietje* bijvoorbeeld ook eens de bewerking van de hand van Bethan Woollvin bij: zij werkt hier ook met zwart/wit/grijs en een accentkleur. Wat vinden de juryleden van haar keuze?

“Maar een seance is nu eenmaal een vrij...dramatische aangelegenheid” (p.42)

- Lucy Strange is actrice van opleiding. Die kennis gebruikt ze om haar eigen audioboeken in te lezen. Laat de juryleden bijvoorbeeld het eerste hoofdstuk zo dramatisch mogelijk voorlezen of ten tonele brengen. Laat hen daarbij gebruik maken van grote bewegingen, heel veel emotie, luide stem ...
- Laat de juryleden eventueel zelf griezelige geluiden ontwerpen, of laat hen de geluiden die in de tekst worden beschreven, verklanken.
- Op pagina 92-93 krijgt Kobus als een ‘vogelig inbraakalarm’: “Er is hier nog iemand!”. Laat de juryleden deze zin zeggen op Kobus’ manier, maar ook verschrikt (zoals Wim Simons), grappend (als oom Barnabus), overdreven en plechtig (zoals tante Evelien), met de hoge stem van de barones ...

Spel van licht en schaduw

Pam Smy speelt met licht en schaduw: we zien grote lichtbundels, lantaarnlicht, silhouetten ... Ga aan de slag met zaklampen, met verschillende lichtsterktes en lichttemperatuur. Vanuit welke hoek krijg je de grootste schaduw, of net de kleinste? Hoe krijg je de griezeligste schaduw, de meest afgelijnde, of net diegene met de zachtste randen?

4

VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- De schedel / Jon Klassen (Hoogland en Van Klaveren, 2024) (gezellig griezelig, sfeervol, volksverhalen, samenspel van tekst en illustratie)
<https://www.boekenzoeker.be/de-schedel>
- Kleuren: een tentoonstelling over kleur & kunst / Ted van Lieshout (Leopold, 2019) (informatief boek, kleuren, kunst(geschiedenis), weetjes, kijkboek)
<https://www.boekenzoeker.be/kleuren-een-tentoonstelling-over-kleur-kunst>
- Colorama : het boek over alle kleuren en tinten / Cruschiform (Lannoo, 2017) (informatief boek, 133 kleurtinten, grafische stijl, weetjes, kijkboek)
<https://www.boekenzoeker.be/colorama-het-boek-over-alle-kleuren-en-tinten>

Andere boeken van Lucy Strange vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Lucy%20Strange>.

Andere boeken van Pam Smy vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Pam%20Smy>.

Volgende bronnen werden gebruikt bij 'Over de makers':

- <https://www.lucystrange.org/about>
- <https://gottmerkinderboeken.nl/auteur/lucy-strange/>
- <https://www.ibby.org.uk/pam-smy/>
- <https://www.pamsmy.com/about>

5

MINIMUMDOELEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende minimumdoelen:

- Nederlands – Lezen – Vlot en vloeiend lezen - 1.1.2: De leerling kan teksten expressief lezen.
- Nederlands- Lezen- Tekstbegrip - 1.1.3: De leerling kan expliciete en impliciete informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen.
- Nederlands – Literatuur – Interactie met literatuur - 1.5.4: De leerling kan elementen uit de tekst situeren binnen zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis.
- Muzische vorming – Beeld – Bouwstenen – 6.3.4: De leerlingen kunnen de betekenis van kleuren, toon- en tintwaarden benoemen en gebruiken.

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Ilse Moens, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Ilse Moens

Hannah & de krokodil

Auteur: Tine Lefebvre
Uitgever: Pelckmans
Jaar van uitgave: 2025

Over de maker

Tine Lefebvre is geobsedeerd door taal en woorden. Ze denkt zelf dat dat misschien komt doordat je haar naam schrijft met meer letters dan je er uitspreekt. Ze maakte vijf jaar deel uit van het Letterzettercollectief van Kortrijk, waarbij ze als een van de stadsdichters uit het collectief ook de kans kreeg haar talenten ten volle te ontwikkelen. Naast *Hannah & de krokodil* schreef ze nog *Voor de nieuwe maan*.

Korte inhoud

Hannah en Fien zijn zussen én de beste vrienden. Dan merkt Fien op dat Hannah dingen voor haar begint achter te houden. Ze blokkeert haar zelfs op sociale media en ze kijkt naar series waarvan ze hadden gezworen dat ze die alleen samen zouden kijken! Wanneer Fien ontdekt dat Hannah een gemene krokodil met zich meedraagt die haar ziek maakt, gaat ze op zoek naar een manier om Hannah te helpen. Daarbij krijgt ze hulp van bibliothecaris Simon. Zal Fien haar ouders vertellen wat er aan de hand is met Hannah, zelfs al riskeert ze daardoor haar beste vriendin kwijt te raken?

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken en verdiepen. Je leest er meer over op <https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches>.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1

VOOR HET LEZEN

Lees eerst de titel voor.

- Waarover gaat dit boek, denk je? Klinkt het als een eng verhaal? Een grappig verhaal?
- Waaraan denk je als je het woord 'krokodil' hoort?

Toon daarna de cover aan de juryleden.

- Wat valt je op aan kleur/sfeer/... (sombere sfeer, regen ...)
- Past dit beeld bij wat je oorspronkelijk dacht?
- Wat vind je van de manier waarop het woord 'krokodil' vormgegeven is? Welk gevoel geven de ogen je?

2

TIJDENS HET LEZEN

Vraag de juryleden te letten op het gedrag van de krokodil.

- Hoe beïnvloedt de krokodil Hannah?
- En hoe beïnvloedt de krokodil het gezin?

Geef de juryleden de opdracht om na te denken wat auteur Tine Lefebvre en regisseur Lore Mechelaere de belangrijkste zin vinden in het boek.

- Welke zin vinden de juryleden zelf het belangrijkste?

3

NA HET LEZEN

Personages

- Wie zijn de hoofdpersonages? (Hannah en Fien)
- Door wiens ogen zien we de gebeurtenissen? (Fien)
- Hoe zou je Hannah omschrijven en waaruit leid je dat af? (vb. ze heeft graag dat alles gebeurt zoals zij het in haar hoofd heeft; ze is erg netjes en wil in alles de beste zijn; ze is gepassioneerd ...)

“Hannah loopt al dagen verveeld met het feit dat zij nooit beter kan zijn dan perfecte Suze.” (p.47)

"Dat verloopt op de typische Hannah-manier: geen woord mag verkeerd gaan of te laat komen. Als dat wel gebeurt, wordt ze kwaad op zichzelf." (p.14)

- Hoe zou je Fien omschrijven? (vb. ze is erg opmerkzaam, loyaal, moedig ...)
- Hoe voelt Fien zich in het gezin?

Ze heeft het gevoel dat ze niet serieus genomen wordt, terwijl zij net de tijd neemt om te kijken wat er écht aan de hand is: "Wees stil, hoort ze altijd. Wees braaf. Jij begrijpt zoiets toch nog niet." (p.27)

- Kan je voorbeelden geven van passages waarin Fien doorheeft dat Hannah liegt of iets probeert te verbergen?
 - Uitgelopen mascara op pagina 17.
 - "Mama zegt zelfs dat ze Hannah nog nooit zo gelukkig heeft gezien. Daar heeft Fien zo haar twijfels over." (p.55)
 - "Het lijkt bijna alsof de Hannah van voor de zomer terug is. Bijna. Want Fien ziet vooral wat er niet gebeurt: Hannah eet niet." (p.108)
 - Het spaghetti-diner op skivakantie (p.130)
 - ...

Ook bij haar ouders merkt Fien soms op dat ze niet helemaal eerlijk zijn tegen haar.

- Kan je hier voorbeelden van geven?
 - "Alles komt goed. Dat is exact wat iedereen haar al een half jaar wijsmaakt." (p.149)
 - Het gesprek tussen papa en Fien waarin hij haar belooft dat het gedrag van Hannah vanzelf over zal gaan, zie volgend citaat: "Altijd overal buitengehouden worden, terwijl zij juist degene is die als enige weet hoe het echt zit." (p.62)
- Hoe reageren hun ouders op het nieuws dat het helemaal niet zo goed gaat met Hannah? (bezorgd, boos, streng ...)
- Hoe voelt Fien zich erbij dat haar beide ouders steeds bij Hannah in het ziekenhuis zijn?
 - Ze is bang wanneer ze alleen thuis is,
 - Ze is teleurgesteld dat er niemand naar haar zwembekampioenschap kwam kijken,
 - Ze zegt steeds dat alles goed gaat, want "Dan verschijnt er voor het eerst die dag een glimlach op hun gezicht en is Fien weer gerust." (p.147)
- Kan je begrijpen waarom Fien niet tegen haar ouders zegt hoe ze zich voelt, maar doet of alles goed is?
- Waarom durft Fien bij Simon wel zeggen hoe ze zich voelt, denk je? (omdat hij echt naar haar luistert, haar niet probeert gerust te stellen, haar vragen eerlijk beantwoordt, haar serieus neemt)
- Komt er verandering in de manier waarop de ouders van Fien tegen haar praten en hoe ze omgaan met haar vragen?
 - "Geen leugens meer, ook niet voor haar eigen bestwil." (p.164)

Documentaire

Dit boek is gebaseerd op de gelijknamige kinderdocumentaire/animatiefilm van Lore Mechelaere en Het Peloton. Deze film, die in Berlijn werd uitgeroepen tot beste Europese kortfilm voor kinderen van het afgelopen jaar, kan je bekijken op VRT MAX: <https://www.vrt.be/vrtmax/a-z/ket---doc/5/ket---doc-s5a5/>.

- Wat zijn de verschillen en overeenkomsten? Enkele mogelijke antwoorden:
 - De hoofdverhaallijn blijft hetzelfde, maar het boek biedt meer achtergrond.
 - In het boek is er meer ruimte voor karakterontwikkeling, ...
 - Stilstaand beeld als illustratie in het boek versus stopmotion in de film
- Is er iets wat je leuker vindt aan de film / het boek?
- Hoe wordt de informatie over eetstoornissen verwerkt in het boek en in de film? (In het boek krijgt Fien de informatie in boekvorm aangereikt door Simon, de bibliothecaris. In de film zoekt Fien de informatie online op).
- Waarom zou Tine Lefebvre ervoor gekozen hebben om het personage van Simon te introduceren in de roman? (Hij biedt een luisterend oor voor Fien, iemand waarbij ze terecht kan met haar gevoelens).
- Bekijk de beelden van de krokodil in de kortfilm, bijvoorbeeld wanneer Hannah in het ziekenhuis technieken aangereikt krijgt om om te gaan met de krokodil. Kijk hoe de krokodil verschrompelt op 13:55. Wat vind je van de manier waarop de krokodil hier weergegeven wordt? Vind je het een krachtig beeld?
- Waarom denk je dat er gekozen is om de eetstoornis in de film en het boek weer te geven als een krokodil? Vb.:
 - Het geeft Hannah iets tastbaars om tegen te vechten,
 - Het maakt zichtbaar hoeveel invloed de krokodil op Hannah heeft (grote of kleine krokodil)
 - Het maakt de dreiging zichtbaar/tastbaar.

Awel

"Als je er met niemand over praat of als je geen hulp zoekt, kan een krokodil heel groot worden."

- Fien vecht zelf niet tegen een krokodil, maar is het citaat hierboven toch ook niet van toepassing op de situatie van Fien? (Fien gedraagt zich thuis als een engeltje, en doet tegenover haar ouders of alles in orde is. In het hoofdstuk "Zingen voor een volle zaal" (vanaf pagina 145) lezen we echter dat de boze gevoelens in haar lichaam steeds groter worden. Ze besluit zelf: "Zwijgen lost toch niets op.")
- Vooraan in het boek wordt verwezen naar Awel. Bij hen kan je terecht als je nood hebt aan een luisterend oor.
- Had je wel eens gehoord van awel.be?
- Neem zeker eens een kijkje op de website awel.be om te kijken hoe zij werken.

Opkomen voor jezelf

In het boek en de film zien we dat Hannah leert hoe ze de krokodil kan bedwingen.

- Hoe moet ze dit doen? (ze moet de krokodil kordaat toespreken, zelfvertrouwen uitstralen)

Op <https://www.klasse.be/40305/weerbaar-tegen-pest-en-rots-en-water/> vind je enkele oefeningen uit de Rots en Water weerbaarheidstrainingen. Deze zijn gericht op bewust omgaan met je lichaam en met je emoties.

- Welk gevoel geven deze oefeningen de juryleden?

→ Hebben de juryleden zelf ook trucjes die ze gebruiken om rustig te blijven of zelfvertrouwen uit te stralen?

Creatieve verwerking

Veelzijdig papier

Materiaal

- gekleurd papier
- wit papier
- schaar
- lijm

Laat de juryleden zelf een illustratie maken bij het boek, naar het voorbeeld van de beelden uit de roman. Bekijk eerst goed de prenten in het boek.

- Welk materiaal werd er gebruikt voor de prenten? (papier)
- Hoe zijn de illustraties opgebouwd? (Door laagjes papier op elkaar te plakken)
- Wat valt je op aan de manier waarop papier gebruikt werd bij het maken van de beelden?
 - Het papier wordt niet enkel plat op elkaar geplakt, maar bijvoorbeeld ook geplooid zoals je kan zien op p.8 en 59.
 - Kijk ook eens naar hoe het papier gebruikt wordt in de film. Daar kan je zien dat het ook verfrommeld, gekreukt ... wordt.

Vergelijk bijvoorbeeld eens de illustratie op p.120-121 met de illustratie op p.125.

- Hoe verschillen deze prenten?
 - Bij de prent op pagina's 120-121 krijg je diepte door het geplooid papier en de laagjes doordat op die manier schaduwen ontstaan.
 - Op pagina 125 wordt een foto afgebeeld. Daar zien we niet dezelfde schaduwen als op pagina 120/121 (behalve aan de rand van de foto en bij het plakband).

Wist je trouwens dat de kortfilm slechts 15 minuten duurt, maar wel bestaat uit meer dan 10.000 foto's, waarvoor de figuurtjes allemaal met de hand werden uitgeknipt? Die foto's worden snel achter elkaar afgespeeld. Deze techniek heet stop-motion.

Op jeugdfilm.be vind je trouwens alle info voor als je zelf aan de slag wil gaan met stop-motion!

- <https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2024/02/13/vijf-vlaamse-kinderdocus-in-premiere-tijdens-jeugdfilmfestival/>
- <https://www.jeugdfilm.be/blog/zelf-een-animatiefilmpje-maken-6-stappen>

4 VERDER LEZEN

Volgende boek is gelinkt aan dit Leesjury-boek door het onderwerp, thema, soort of genre. Je kan het tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- Wat is er eigenlijk met jou gebeurd? / Jenny Jordahl (Luitingh-Sijthoff, 2021)
<https://www.boekenzoeker.be/wat-er-eigenlijk-met-jou-gebeurd>

Andere boeken van Tine Lefebvre vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Tine%20Lefebvre>.

Volgende bronnen werden gebruikt bij 'Over de maker':

- <https://www.bvre.be/over-tine>

5 MINIMUMDOELEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende minimumdoelen:

- Nederlands – Literatuur – Interactie met literatuur – 1.5.1: De leerlingen kennen personage, hoofdpersonage, thema.
- Nederlands – Literatuur – Interactie met literatuur – 1.5.7: De leerlingen kunnen verbanden leggen tussen elementen uit de tekst en emoties en gedachten tijdens het lezen van de tekst.
- Nederlands – Literatuur – 1.5.8: De leerlingen kunnen complexere verhaallijnen navertellen.
- Attitudes – Persoonsvormende en socialiserende vaardigheden – Identiteit en respect – 9.1.13: De leerlingen weten dat persoonlijke identiteit een gelaagd en dynamisch karakter heeft.

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Ilse Moens, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Jochen Van Aken

Het verhaal van een prinses en een pistool

Auteur: Cees van den Berg

Illustrator: Monique Dozy

Uitgever: Lemniscaat

Jaar van uitgave: 2025

Over de makers

Cees van den Berg is muzikant en schrijver. Na jarenlang in bandjes basgitaar gespeeld te hebben – en later contrabas – vond hij het tijd om ook te gaan schrijven. Hij begon, natuurlijk, als muzikrecensent en interviewer en debuteerde in 2016 met zijn kinderboek *Lotje Later*. Bij Lemniscaat verschenen *Gevonden*, *Paloma*, een heruitgave van *Lotje Later* en *Joe Mellow*. *Het verhaal van een prinses en een pistool* is zijn nieuwste boek.

Monique Dozy wist al op de basisschool dat ze tekenaar wilde worden. Ze ging naar de Hogeschool voor de Kunsten in Amsterdam en werd illustrator. Sinds 2015 illustreert ze ook kinderboeken. Zo ontwierp ze onder meer – naast het omslag en de binnenwerkillustraties bij *Lotje Later* – de omslagen van *Gevonden*, *Paloma* en *Joe Mellow* van Cees van den Berg. Uiteraard heeft ze ook voor het nieuwe boek van Cees, *Het verhaal van een prinses en een pistool*, de illustraties gemaakt.

Korte inhoud

Wanneer Pims oma overlijdt, belandt Pim op internaat Bergdwaal. Daar ontdekt ze tot haar grote schok dat oma haar oma niet was en ze als baby geadopteerd werd. Pim wil koste wat het kost weten wie haar echte ouders zijn en schakelt privédetective Valetta in om de waarheid te achterhalen. Wat Pim (nog) niet weet (de lezer wel!) is dat ze de echte dochter is van het koningspaar en als baby werd omgewisseld. Terwijl Pim en Valetta hun weg zoeken door een kluwen van geheimen en leugens, worden er op de achtergrond wrede plannen tegen Pim gesmeed door haar machtsbeluste tante. Zo ontstaat een spannende race tegen de klok waarin Pim haar ware, koninklijke afkomst probeert te ontrafelen.

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken.

en verdiepen. Je leest er meer over op <https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches>.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1

VOOR HET LEZEN

Voor het boek gelezen wordt, bestuderen we de cover en de achterflap grondig. Dit kan voor het lezen gebeuren, maar zou ook perfect kunnen gebeuren nadat het boek al gelezen werd. Op deze manier kan je met de lezers reflecteren over verwachtingen en of deze verwachtingen ook uitgekomen zijn.

- Toen je ontdekte dat *Het verhaal van een prinses en een pistool* op de leeslijst van de Leesjury stond, wat was dan het allereerste wat je dacht bij het horen/lezen van deze bijzondere titel?

“Prinses” en “een pistool” zijn twee woorden die je niet snel samen in een titel verwacht.

- Wat voor een soort verhaal verwachtte jij bij deze woordencombinatie? Waarom precies dit soort verhaal?
- Valt het boek meteen op als het tussen de andere boeken van jouw Leesjury-groepje ligt? Welke details/ figuren/kleuren/... op de cover trekken als eerste jouw aandacht?
- Kan je op basis van de cover en de tekst op de achterflap inschatten of dit een sprookjesachtig, een spannend of juist een heel grappig verhaal zou worden? Waarom precies?

De cover is heel sober: je ziet eigenlijk alleen Pim en Valetta, twee belangrijke personages, en nog geen actie of inhoud uit het verhaal.

- Waarom denk je dat de makers voor deze cover hebben gekozen?

2

TIJDENS HET LEZEN

Tijdens het lezen focussen we op de illustraties uit het boek. Aangezien er heel veel personages in het boek voorkomen die belangrijk zijn voor het verhaal, gaan we ook met de verschillende soorten personages en vertellers aan de slag. Hier kan je na het lezen op terugkomen.

- Nodig juryleden uit om stil te staan bij de illustraties. Passen die bij het verhaal?
- Laat juryleden tijdens het lezen een overzicht maken van de personages die erg belangrijk zijn voor het verhaal en bijhouden welke personages het verhaal vertellen.

Cover en vormgeving

De cover en de illustratie op achterflap zorgen voor heel wat info over het verhaal; de schaduw van Pim, het hoofdpersoonage, krijgt al een kroontje mee. De schaduw van Valetta draagt een pistool; haar silhouet heeft wat weg van een James Bond-achtig figuur. Op de achterflap zien we Ides Bottenbley Pim aanvallen, zonder al te weten wie Bottenbley/Bottebijn precies is.)

- Klopte het beeld dat de cover en de achterflap je vooraf gaven?
- Geeft de cover of de titel volgens jou al te veel prijs over wat er in het boek gebeurt of blijft de titel net mysterieus genoeg? Waarom vind je dat?
- Als jij het voor het zeggen had, hoe zou jouw cover voor *Het verhaal van een prinses en een pistool* er dan uitzien? Welke specifieke scène uit het boek zou jij erop tekenen? Waarom precies deze?

Illustraties

- Vond je dat de tekeningen van Monique Dozy en de tekst goed bij elkaar pasten? Maakten ze het verhaal leuker om te lezen? Waarom wel, waarom niet?

Het verhaal van een prinses en een pistool is een eerder spannend, fantasierijk en humoristisch verhaal.

- Kan je die humor/die fantasie/die spanning terugvinden in de illustraties? Waarom wel, waarom niet?
- Zouden realistischere illustraties/een realistische tekenstijl beter bij het verhaal passen? Waarom wel, waarom niet?
- Is er een tekening die je echt is bijgebleven? Welke illustratie was dat? Wat gebeurde er precies op die afbeelding? Waarom is precies deze illustratie je bijgebleven?
- Zat er een tekening in het boek die jou al iets verraadde over wat er verderop in het verhaal ging gebeuren? Of een tekening die je juist niet zo goed begreep? Welke precies?
- In het boek staan best veel tekeningen, wat niet voor elk boek in jouw leeftijdscategorie zo is. Wat vond jij van dat aantal illustraties: precies genoeg of toch te veel? Waarom precies?
- Stoorden de tekeningen jou soms tijdens het lezen of hielpen ze juist bij het verhaal? Waarom?

Personages

In het boek komen heel wat personages voor.

- Maak een overzicht van welke personages erg belangrijk zijn voor het verhaal. (In het verhaal draait alles om het hoofdpersoonage Pim, een meisje dat op zoek is naar haar herkomst. In het weeshuis sluit ze al snel vriendschap met Molly, maar haar leven wordt daar knap lastig gemaakt door Jessica. Deze pestkop voert opdrachten uit voor de mysterieuze Ides Bottenbley, al verandert Jessica's houding compleet zodra Pim haar geheim ontdekt; vanaf dat moment schiet ze haar juist te hulp. Ondertussen

spelen er op de achtergrond grote geheimen rondom de koninklijke familie, bestaande uit Koningin Helma en Prins Mels. Het echtpaar Rebekka en Antoine De Jocker heeft namelijk hun eigen dochter, Luppina, vlak na de geboorte stiekem verwisseld met de koninklijke baby. Bij die ingewikkelde medische geschiedenis speelde Dokter Hammett een rol, die later onder een nieuwe identiteit door het leven gaat als dierenarts Verringer. Om al deze duistere raadsels op te lossen is er de hulp van privédetective Valetta, die ondertussen ook nog eens vlinders in haar buik heeft voor Emilia.

- Welke personages krijgen een belangrijke rol in het verhaal? Zonder welke personages zou er helemaal geen verhaal zijn? (Pim is het absolute hoofdpersonage. Zonder haar geen verhaal, want geen zoektocht naar haar echte ouders. Haar oma adopteerde haar, is niet haar echte oma. Andere grote rollen zijn weggelegd voor privédetective Valetta en Rebekka De Jocker en Ides Bottenbley).
- Hoe zou je Pim precies omschrijven? Welke drie woorden passen volgens jou het beste bij Pim? Waarom kies je precies deze woorden? (Pim wordt in het verhaal omschreven als een bijdehandje, wat - naast een prachtig woord - ook een mooie omschrijving is. Pim is immers een verstandig, beetje brutaal meisje. Ze weet heel veel. Wat ze op school leert, weet ze al dankzij haar oma, die niet op haar mondje is gevallen (denk aan haar gesprekken met de directeur van de school, mevrouw Bottenbley).
- Lijkt Pim op jou of is ze net heel anders? Op welke punten verschillen of lijken jullie op elkaar? Welke karaktertrek van Pim zou je zelf ook graag bezitten? Zou iemand als Pim een vriend/een klasgenoot van jou kunnen zijn? Waarom wel, waarom niet?
- Is er een moment in het boek waarop je heel veel bewondering voor Pim had? Of een moment waarop je haar keuzes/acties helemaal niet begreep? Als je Pim één goede raad zou mogen geven voor haar avontuur, wat zou dat advies dan zijn?
- Wie is, naast Pim, je favoriete personage uit het boek? Waarom precies dit personage?
- Vind je de personages uit "Het verhaal van een prinses en een pistool" realistische personages? Zou je deze personages in de echte wereld/jouw wereld kunnen tegenkomen? Waarom wel, waarom niet? Welk personage zou perfect jouw buur kunnen zijn? Welk personage zou in het echt nooit kunnen bestaan? Welke personages vind je te weinig realistisch?

De personages in verhalen kan je vaak in een vijftal groepen verdelen. Hieronder vind je een overzicht van deze groepen. (Voel je, als begeleider van een leesgroep, vrij om met een beperkter aantal onderverdeling aan de slag te gaan. Tritagonisten en figuranten kunnen misschien nog wat complex zijn voor sommige lezers.)

- Hoofdpersonage (Protagonist) - Dit is de belangrijkste persoon in het boek. Je leest het verhaal door de ogen van dit personage, kent de gevoelens van deze persoon en leeft met hem of haar mee.
- Tegenstander (Antagonist) - Dit personage werkt het hoofdpersonage tegen en zorgt voor spanning, hindernissen of problemen.
- Helper of Medestander (Sidekick) - Een personage dat aan de kant van het hoofdpersonage staat. Deze persoon helpt bij het oplossen van problemen, geeft advies of zorgt voor extra steun en gezelligheid.
- Tritagonist - De tritagonist is het op twee na belangrijkste personage in een verhaal (na het hoofdpersonage en de belangrijkste helper of medestander). Dit personage heeft een eigen persoonlijkheid en voert vaak acties uit die beslissend zijn voor de afloop van het plot.
- Figurant - Een figurant is een onbelangrijk personage op de achtergrond, zonder eigen verhaal of invloed op de gebeurtenissen. Figuranten hebben meestal geen

naam of veel tekst, komen vaak maar kort in een verhaal voor en dienen alleen om het verhaal of de scène realistisch en levendig te maken.

- Wie is het hoofdpersoonage in dit verhaal?
- Met wie leef je duidelijk mee?
- Wiens gedachten en gevoelens leer je kennen doorheen het verhaal?
- Door wiens ogen zie je het verhaal precies? (Hoofdpersoonage is Pim. Je leert haar als lezer heel goed kennen; je kent haar gedachten, je weet hoe ze zich voelt bij de gebeurtenissen in het boek...)

Pim heeft een aantal duidelijke tegenstanders in het boek.

- Wie precies?
- Wie probeert Pim tegen te werken?
- Hoe doen ze dit precies?
- Waarom doen ze dit precies?
- Hoe zorgen deze personages voor spanning in het verhaal?
- Hoe zorgen deze personages er precies voor dat de zoektocht van Pim naar haar ouders/haar afkomst niet meteen vlot verloopt? (Rebekka De Jocker en Ides Bottenbley zijn duidelijke tegenstanders. Zij willen, haast vanaf het begin van het verhaal, verhinderen dat Pim erachter komt dat zij de dochter is van de koningin. Ze dwarsbomen haar meerdere keren; ze proberen Pim op te sluiten in de kelders van Internaat Bergdwaal, ze schakelen corrupte paleismedewerkers in om Pim en Valetta te ontvoeren...)

Hoewel Pim vaak gedwarsboomd wordt door mensen zoals Rebekka De Jocker en Ides Bottenbley, zijn er toch ook andere personages die het goed met haar menen, die haar helpen.

- Op wie kan Pim steeds rekenen? Wie helpt Pim bij haar zoektocht naar haar afkomst? (privédetective Valetta is een prima voorbeeld van een helper/medestander. Ze wordt door Pim ingeschakeld om haar te helpen bij het zoeken van haar adoptiepapieren, maar wordt meer en meer een vriendin. Valetta neemt Pim onder haar vleugels; Pim mag bij Valetta intrekken terwijl ze samen aan de zaak rond Pims afkomst werken.)
- Wie zijn de tritagonisten in het verhaal? Welke personages hebben een kleinere rol in het verhaal, maar helpen Pim ook met haar zoektocht? (Molly en Jessica zijn voorbeelden van tritagonisten, al is die laatste eerst nog wel een tegenstander van Pim. Jessica verandert doorheen het verhaal; ze beseft dat Bottenbley slecht is en helpt Pim wanneer ze maar kan. Ook dokter Hammett/dierenarts Verringer en Antonie De Jocker zou je tritagonisten kunnen noemen. Hoewel ze eerst Rebekka De Jocker geholpen hebben met de babyruil, helpen ze Pim nadien met haar zoektocht naar haar afkomst. Dokter Hammett biecht aan Pim en Valetta op wat hij in het verleden, bij de geboorte van Pim, gedaan heeft. Antonie De Jocker doet hetzelfde, maar dan aan de koningin, zijn schoonzus.)
- Welke personages hebben weinig invloed op het verhaal? Welke personages komen wel voor in het verhaal, maar bepalen niet precies hoe het verhaal van Pim verloopt? (Meerdere voorbeelden in het verhaal, maar het duidelijkst zijn de mensen in het woonwagenveld waar Valetta woont. Ook de hondendief is een voorbeeld van een figurant. De meisjes die in het internaat gemeen zijn tegen Pim, maar verder geen belangrijke rol hebben/geen rol spelen in het verhaal, zijn ook voorbeelden van figuranten.)

Vertellers

Pim is het hoofdpersonage in het verhaal.

- Hoe merk je, tijdens het lezen, dat zij het verhaal ook meestal aan het vertellen is? (Pim spreekt in de eerste persoon, in de ik-vorm over zichzelf.)

Om aan te tonen dat Pim het verhaal vertelt, is het handig om aan de slag te gaan met één van volgende hoofdstukken: Hoofdstuk 1 ('Wat een raar en stom verhaal', pagina 20) of hoofdstuk 4 ('Helaas, pindakaas', pagina 44). Andere hoofdstukken kunnen zeker ook, alleen is het wel handig om hoofdstuk 1 te gebruiken, aangezien je als lezer daar pas te weten komt wie er aan het woord is/hoe het hoofdpersonage heet.

- Van welk personage lees je in het boek precies wat ze denkt/voelt/wat ze vindt van iemand? Van welk personage leer je de gedachten/de gevoelens/de mening kennen?
- Kun je in dit hoofdstuk/deze hoofdstukken ook de gedachten lezen van andere personages? Hoe kom je er eigenlijk achter wat zij voelen of denken? (Je leert enkel de gedachten, gevoelens en meningen van Pim kennen. Wat andere personages, zoals Ides Bottenbley, denken of voelen, kom je niet te weten/enkel te weten doordat ze worden uitgesproken of geïnterpreteerd worden door Pim zelf.)
- Wat zijn volgens jou de voor- en nadelen als één personage (hier Pim) het hele verhaal zelf aan de lezer vertelt?
- Wordt het hele verhaal steeds door Pim verteld?
- Zijn er ogenblikken dat het verhaal plots door iemand anders wordt verteld? Wanneer dan precies?
- Welke verschillen merk je met de hoofdstukken waarin Pim aan het woord is? (Niet heel het verhaal wordt door Pim verteld. Bepaalde hoofdstukken - ze worden genummerd met een Romeins cijfer en de tekst staat cursief - worden niet door Pim verteld, maar door een ander soort verteller. De alwetende verteller neemt het dan over. In deze hoofdstukken is er niet één verteller aan het woord, maar lijkt er iemand het verhaal te vertellen alsof deze persoon naar een film aan het kijken is. In deze hoofdstukken zweeft de verteller boven het verhaal, kom je de gedachten en gevoelens van verschillende personages te weten.)

Als begeleider is het leuk om het allereerste hoofdstuk ('I Het is een meisje', pagina 11 tot en met 16) voor te lezen nadat je de ik-verteller onderzocht hebt met de lezers.

- Wie is er in dit hoofdstuk precies de verteller? Van wie leer je gedachten en gevoelens kennen? Is Pim hier ook aan het woord? Kan Pim het verhaal al vertellen? (Er is niet één personage aan het woord. Je leert verschillende personages kennen; je komt te weten wat ze (dokter Hammett, Rebekka De Jocker) denken en voelen, hoe ze reageren op bepaalde gebeurtenissen... Pim is niet de verteller van dit hoofdstuk; zij is immers net geboren.)
- Nu je dit fragment opnieuw gehoord/gelezen hebt: Vond je dit een spannend begin van het verhaal? Waarom wel, waarom niet? Met welke vragen zat je toen je dit verhaal/dit hoofdstuk begon te lezen?
- Vind je het, nu je het hele boek gelezen hebt, vreemd dat je vanaf het begin al wist was de herkomst van Pim was? Waarom wel, waarom niet? Zorgt dit eerste hoofdstuk voor doorleeszin? Kreeg je meteen antwoorden op de vragen die je had na het openingshoofdstuk? Vond je dit fijn of net niet? Waarom precies? (Als lezer start je te lezen midden in een gebeurtenis. In het eerste hoofdstuk waarin Pim aan het woord is, zie je nog niet meteen de link tussen het openingshoofdstuk en het hoofdstuk waarin Pim op Internaat Bergdwaal aankomt. Dit zorgt voor spanning; je zit als lezer met heel veel vragen, je wil dus verder lezen om een antwoord te krijgen op deze vragen.)

Creatieve verwerking

Het Nieuwe Koninklijke Statieportret

Materiaal

- een stevig tekenblad (A4 of A3)
- tekengerief: potlood, fineliners, een gom ...
- kleurpotloden of -stiften
- waterverf (voor de heel creatieve lezers)
- optioneel: Schaar en lijmstift, goud- of zilverstiften, glitterstiften ...

Nu bekend is geworden dat Pim de échte prinses is, moet het oude portret van het koningshuis (zie pagina 33) snel vervangen worden. De koningin en de prins willen een gloednieuw statieportret waarop Pim straalt als troonopvolgster. Jij bent de koninklijke kunstenaar die deze belangrijke taak krijgt.

Een statieportret is een officiële, deftige foto of schilderij van het staatshoofd en de koninklijke familie. Op zo'n portret staan de koning, koningin en hun troonopvolgers vaak heel netjes gekleed (met een kroon, nette pakken of een chique jurk) en kijken ze serieus of vriendelijk in de camera. Een statieportret hangt vaak in overheidsgebouwen, zoals het gemeentehuis of de rechtbank.

1. Bedenk de opstelling: Wie staat waar? Staan Koningin Helma en Prins Mels op de voorgrond? Of geef je Pim juist de hoofdrol in het midden? Vergeet niet te bedenken wat ze dragen: kies je voor traditionele koninklijke mantels en kronen? Geef je Pim een stoere, eigen stijl? (Is Pim een typische prinses?)
2. Schets met potlood. Teken eerst lichtjes met potlood de vormen van de personages. Let op hun gezichtsuitdrukkingen: kijkt de koningin trots? Kijkt de prins streng? Heeft Pim een stiekeme glimlach?
3. Voeg koninklijke details toe: Denk aan de achtergrond (een paleiszaal, een koninklijke tuin, een mooie vlag of ...) en koninklijke spullen, zoals een scepter, medailles, een rode loper of bijzondere sieraden.
4. Klaar met tekenen? Omlijnen en kleuren maar! Trek de belangrijkste lijnen over met een zwarte fineliner en gum de potloodlijntjes uit. Kleur je statieportret daarna in.
5. Geef het statieportret een titel. Schrijf onderaan het tekenblad in mooie, sierlijke letters een titel.

4 VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- Matilda / Roald Dahl (De Fontein, 2016) (verzet tegen autoritair schoolhoofd)
<https://www.boekenzoeker.be/matilda>
- Het Ministerie van Oplossingen / Sanne Rooseboom (Van Goor, 2016)
<https://www.boekenzoeker.be/het-ministerie-van-oplossingen>

Andere boeken van Cees van den Berg vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Cees%20Van%20den%20Berg>.

Andere boeken van Monique Dozy vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Monique%20Dozy>.

Volgende bronnen werden gebruikt bij 'Over de makers':

- <https://lemniscaat.nl/auteurs/berg-cees-van-den>
- <https://lemniscaat.nl/auteurs/dozy-monique>

5 MINIMUMDOELEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende minimumdoelen:

- Nederlands – Mondeling taalgebruik – Spreken, presenteren en vertellen – 1.3.7: De leerling kan meningen beargumenteren op basis van zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis.
- Nederlands – Literatuur – Interactie met literatuur – 1.5.2: De leerling kan literaire voorkeuren verwoorden binnen fictie, non-fictie en bekroonde jeugdliteratuur.
- Nederlands – Literatuur – Interactie met literatuur – 1.5.4: De leerling kan elementen uit de tekst situeren binnen zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis.
- Nederlands – Literatuur – Creatieve expressie in taal – 1.5.5: De leerling kan een eigen talige creatie mondeling of schriftelijk presenteren.

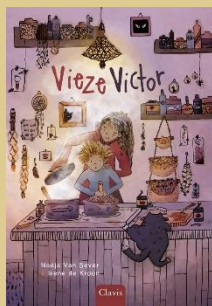
Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Jochen Van Aken, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Jochen Van Aken

Vieze Victor

Auteur: Nadja Van Sever

Illustrator: Irene de Kroon

Uitgever: Clavis

Jaar van uitgave: 2025

Over de makers

Nadja Van Sever is leerkracht lager onderwijs en auteur van grappige, spannende kinderboeken met een maatschappelijke boodschap, vaak gebaseerd op waargebeurde feiten. Sinds haar debuut *De magische pen* schrijft ze om kinderen te laten lachen en nadenken, zoals in haar twaalfde boek *Vieze Victor* over kansarmoede. Haar boeken toveren een glimlach op het gezicht van jonge lezers en worden in één ruk uitgelezen.

Irene de Kroon is auteur, illustrator en tekenaar voor Stichting Tekenen voor Kinderen. Na een carrière als organisatieadviseur specialiseerde zij zich in het maken van kinderboeken en educatieve illustraties. Met haar kleurrijke, inclusieve verhalen wil ze diversiteit normaliseren en de wereld voor elk kind een stukje mooier maken.

Korte inhoud

Victor heeft het niet gemakkelijk: op school wordt hij gepest en thuis woont hij in een vochtig schimmelhuis met zijn werkloze, zieke moeder en zusje Zoë. Door zijn armoede en muffe kleren krijgt hij de bijnaam 'Vieze Victor'. Zijn beste vriend Imani lacht de pesterijen en racisme weg, maar wanneer pestkop Boris hen uitdaagt om rozenkwarts te stelen uit de mysterieuze villa in de straat, loopt het mis. Imani ontsnapt, maar Victor wordt gespot door 'heks' Veronica. Om vrij te komen moet hij opdrachten voor haar uitvoeren. Dit blijkt het begin van een bijzondere band: Veronica helpt hem niet alleen om te leren praten over zijn armoede, maar geeft ook zijn moeder haar levenslust terug. Rond Kerstmis volgt een klein mirakel als de buurt zich inzet voor hun gezin en Victor de kracht vindt om over zijn problemen te praten én door te gaan.

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken en verdiepen. Je leest er meer over op <https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches>.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1

VOOR HET LEZEN

Voor het boek gelezen wordt, bestuderen we de cover en de achterflap grondig. Dit kan voor het lezen gebeuren, maar zou ook perfect kunnen gebeuren nadat het boek al gelezen werd. Op deze manier kan je met de lezers reflecteren over verwachtingen en of deze verwachtingen ook uitgekomen zijn.

- Als je in de boekenwinkel of bibliotheek loopt en deze cover ziet staan, valt dit boek jou dan meteen op tussen de andere boeken? Waarom wel of waarom niet?
- Wat denk je van de titel *Vieze Victor* als je enkel naar de cover kijkt? Wat voor een verhaal verwacht je?
- Welke details op de omslag (zoals de potjes op de planken, de spinnenwebben, de kat of de ingrediënten) vallen jou als eerste op? Waarom trekken juist die details jouw aandacht?

2

TIJDENS HET LEZEN

Laat de juryleden tijdens het lezen focussen op de illustraties uit het boek en twee belangrijke thema's uit het boek.

- Zijn er pagina's waar de illustratie iets extra vertelt over het verhaal wat niet in de tekst staat?
- Welke aanwijzingen vind je doorheen het verhaal voor de situatie van Victor? (Thema armoede)
- Waarom zouden Victor en Imani zo'n goede vrienden zijn? Lijken hun levens op elkaar? (Thema vriendschap: zowel Victor als Imani zijn buitenbeentjes, zeker binnen de schoolcontext: Victor heeft het op school moeilijk doordat hij in kansarmoede opgroeit, Imani wordt door klasgenoten afgerekend op zijn afkomst).

Cover en vormgeving

- Nu je het boek uit hebt: zijn je verwachtingen over Victor en het verhaal uitgekomen? Waarom wel of niet?
- Vind je de titel 'Vieze Victor' en de illustratie van Irene de Kroon goed bij elkaar passen? Welke andere titel had jij dit boek misschien gegeven op basis van de omslag?
- Stel dat jij van de uitgeverij de opdracht kreeg om een gloednieuwe cover te ontwerpen voor 'Vieze Victor'. Hoe zou jouw tekening er precies uitzien?
- Welke scène of welk voorwerp uit het boek zou jij centraal op de voorkant zetten, en waarom kies je juist daarvoor? (Voor deze cover werd de scène gekozen waarin heks Veronica Victor bij haar thuis laat koken / een bepaald gerecht leert maken.)

Illustraties

- Zorgen de tekeningen ervoor dat je het verhaal beter begrijpt of beter voor je ziet? Zijn er pagina's waar de illustratie iets extra's vertelt over het verhaal wat niet in de tekst staat?
- Zijn de illustraties van Irene de Kroon nodig voor het verhaal? Vind jij de tekeningen een meerwaarde (extra waarde) voor het verhaal? Waarom wel, waarom niet?
- Welke illustratie in het boek is jouw absolute favoriet? Wat gebeurt er op die tekening en waarom spreekt net deze tekening jou zo aan?

Thema armoede

- Hoe zou je de situatie van Victor / het leven van Victor precies omschrijven? (Victor groeit op in kansarmoede. Kansarmoede betekent dat iemand door een gebrek aan geld en middelen minder kansen krijgt in de samenleving. Dit beïnvloedt niet alleen wat je kunt kopen, maar ook je gezondheid, wonen, school en vrije tijd.)
- Denk je dat er vandaag de dag nog steeds kinderen in armoede opgroeien? Waarom wel, waarom niet? (1 op 10 Vlamingen en 12% van de Vlaamse kinderen leeft in armoede. Onder armoede wordt een situatie verstaan waarin een persoon of huishouden over onvoldoende middelen beschikt om te kunnen voorzien in de basisbehoeften om op een menswaardige manier te leven.)
- Ga aan de slag met onderstaande omschrijving van arm zijn in Vlaanderen. Welke zaken uit de definitie herken je uit het leven van Victor?

“Arm zijn in Vlaanderen betekent dat er thuis te weinig geld is om de gewone, dagelijkse dingen te betalen. Het gaat niet alleen over speelgoed dat je niet kunt kopen, maar vooral over dingen die je echt nodig hebt om fijn te leven. Als een gezin armoede kent, is er vaak geen geld voor extraatjes zoals een verjaardagsfeestje, een nieuwe fiets of een uitstapje naar een pretpark. Ook is er geen spaargeld, waardoor het meteen een groot probleem is als de auto of de wasmachine plotseling kapotgaat. Daarnaast zorgt armoede vaak voor problemen met het huis. Een goede woning is namelijk erg duur, waardoor deze gezinnen soms in een te klein, koud of vochtig huis wonen. De ouders maken zich dan grote zorgen over het betalen van de huur, de verwarming en de elektriciteit. Hierdoor kunnen kinderen uit deze gezinnen vaak niet meedoen met de rest van de klas. Lid worden van een

sportclub of de jeugdbeweging kost te veel geld, en ook schoolkosten zoals de boeken of een schoolreis zijn moeilijk te betalen. Al deze geldzorgen zorgen voor veel stress en gepieker, waardoor kinderen en ouders vaak met buikpijn opstaan. Ten slotte is gezond leven lastiger, omdat vers fruit en gezonde groenten duur zijn en een bezoek aan de tandarts of dokter soms wordt uitgesteld.”

(Bron: <https://www.netwerktegenarmoede.be/nl/thema-s/armoede>)

(Situatie bij Victor: geen geld voor een betere fiets, een fietsband die steeds lek is, het huis dat Victors mama huurt is oud en vochtig, er staat schimmel op de muren, de slaapkamers kunnen amper verwarmd worden in de winter, er is geen geld om het raam te repareren, er moet zuinig worden omgesprongen met elektriciteit, in de supermarkt wordt enkel gekocht wat nodig is, wat vaak ook in aanbieding staat, Victors mama heeft gezondheidsproblemen die voortkomen uit stress ...)

- Vind je wat Victor meemaakt realistisch? Waarom wel, waarom niet? (Victor groeit op in kansarmoede, hij wordt op school te weinig gezien, wordt door klasgenoten gepest, heeft maar één echte vriend, Imani ...)
- Er gebeuren heel wat ingrijpende en moeilijke dingen in Victors leven. Welke gebeurtenis vind jij het ergst? Waarom precies? Herken jij (elementen uit) de situatie waarin Victor leeft uit je eigen omgeving of uit het nieuws?

“We rijden met de kar naar de kassa. Ik houd mijn gezicht naar de grond gericht. Ik ben altijd bang dat we iemand van mijn school tegenkomen en dat ze dan in onze winkelkar zien hoe weinig we kunnen kopen. Gelukkig komen we in deze goedkope winkel niet vaak bekenden tegen.” (p.55)

- Victor schaamt zich vaak voor zijn leefsituatie. Begrijp je dat hij zich zo voelt? Waarom wel, waarom niet?
- Hoewel Victor het niet altijd even goed meer ziet zitten, blijft hij toch doorgaan. Op welke manieren probeert hij toch zo goed mogelijk voor zijn zus en zijn mama te zorgen? (Victor probeert zijn mama en zus zo veel mogelijk te ontzien; hij verzwijgt zaken voor hen, wil zijn mama niet belasten met schoolzaken, pestproblemen op school...)
- Victor krijgt hulp van buurvrouw Victoria. Hij en Imani noemen haar een 'heks', omdat er verhalen de ronde doen dat zij mensen betovert, in een verwaarloosd huis woont, een zonderling figuur is... Hoe leren Victor en de heks elkaar kennen? (Victor steelt een steen van haar huis, Victoria dwingt Victor terug te komen en haar te helpen, anders 'betovert' ze hem...)
- Op welke verschillende manieren helpt Victoria Victor precies? (Het lijkt alsof ze hem af en toe straft of betovert, maar eigenlijk helpt ze Victor: ze betovert zijn fiets, maar eigenlijk repareert ze Victors lekke band, ze leert hem zelfstandig nieuwe recepten koken met producten uit een sociale supermarkt, ze brengt hem in contact met zijn vader, waardoor Victor beseft dat zijn papa geen contact meer wil...)
- Victor is 11 jaar oud, maar hij gelooft nog echt dat zijn buurvrouw kan toveren. Vind je het realistisch dat een jongen van zijn leeftijd hier nog in gelooft? Waarom wel, waarom niet?
- Aan het einde van het verhaal blijkt dat Victoria helemaal niet tovert, maar gewoon Italiaanse woorden anders uitspreekt! Geloofde jij als lezer tijdens het verhaal dat het échte toverkunstjes waren? Waarom wel, waarom niet? Had je bij sommige acties al eerder door dat er geen echte magie aan te pas kwam? Vind je het slim van Victoria dat ze via deze 'magie' de stap naar echte hulpverlening zet voor Victor en zijn mama? Waarom wel, waarom niet?
- Heeft dit verhaal een Happy End volgens jou? Waarom wel, waarom niet? Denk je dat alle problemen voor Victor en zijn familie nu van de baan zijn? Waarom wel, waarom niet? (Op

het einde van het verhaal komt er heel veel goed: er volgt een geldinzamelactie voor Victors familie, Victors mama voelt zich plots minder ziek en begint met vrijwilligerswerk, zusje Zoë gaat naar school en begint plots toch te praten, de financiële hulp die het gezin krijgt wordt verhoogd, aangezien de ouders van Victor nu definitief gaan scheiden...)

Thema vriendschap

- Wat betekent vriendschap voor jou? Welke eigenschappen vind jij het belangrijkste bij een echte vriend of vriendin?
- Victor heeft het niet makkelijk thuis. Kan een goede vriend zoals Imani de situatie van iemand veranderen? Of helpt het vooral dat er iemand luistert? Waarom wel, waarom niet? (Hier: Victor verzwijgt zijn situatie lang voor Imani, hoewel de leefomstandigheden van beide jongens ergens wel op elkaar lijken.)
- Op een bepaald moment is Victor heel boos op Victoria en noemt hij Imani 'Idiote Imani'. (Hoofdstuk "Onder vriendschapsschijn zit het ergste venijn", p.171). Begrijp je deze uitspraak van Victor? Waarom wel, waarom niet? Hoe zou jij reageren op zo'n uitspraak van één van je beste vrienden? Zou je de vriendschap verbreken? Toon je begrip? Waarom precies? (Victor heeft een erg moeilijk moment; hij verwijt heks Victoria dat ze hem hoegenaamd niet helpt. In die woede noemt hij Imani een idioot. Imani heeft dit gehoord en is gekwetst, maar geeft later in het boek aan de reactie van Victor wel te begrijpen.)
- Victor wordt gepest om zijn armoede, Imani om zijn afkomst. Waarom zoeken pestkoppen zoals Boris vaak dingen uit waar iemand zelf niets aan kan doen?
- Waarom denk je dat Boris zo gemeen doet tegen Victor en Imani? Zou een pestkop zich soms zelf ook onzeker of niet fijn voelen? Waarom wel, waarom niet?
- In een klas zie je vaak dat Boris niet de enige is die lacht of meedoet. Waarom sluiten sommige kinderen zich aan bij een pestkop, ook al vinden ze het diep vanbinnen eigenlijk niet oké? Is iemand die 'alleen maar mee-lacht' of toekijkt even schuldig als de pestkop zelf? Waarom wel, waarom niet?
- Wat zou jij doen als je in de klas van Victor, Imani en Boris zat? Is het makkelijk of moeilijk om op te staan tegen de 'populaire' pestkop van de klas? Waarom wel, waarom niet? Hoe kun je een vriend zoals Victor of Imani het beste ondersteunen als je ziet dat ze gepest worden?

Creatieve verwerking

Aanraden of afraden?

Het lezen van een boek roept bij iedereen een ander gevoel op. De een vond het verhaal misschien razend spannend en kon niet stoppen met lezen, terwijl de ander het juist voorspelbaar of saai vond. Geen enkele mening is fout, zolang je maar kunt uitleggen waarom je iets vindt. Het doel van deze slotopdracht is dat je een uitgesproken en definitief eindoordeel vormt over het boek dat je hebt uitgelezen. Je leert jouw eigen mening helder te verwoorden, te onderbouwen met sterke argumenten uit het verhaal en deze te verdedigen in gesprek met andere lezers.

Verdient dit boek een dikke aanrader-sticker of kunnen andere lezers hun tijd beter aan iets anders besteden? Neem een duidelijk standpunt in en overtuig andere lezers.

1. Kies je kamp: Maak een duidelijke keuze en neem plaats in een van de twee groepen:

- Team 'Moet Je Lezen!' (Je vond het boek goed, spannend, meeslepend of bijzonder).
 - Team 'Sla Maar Over!' (Je vond het boek saai, ingewikkeld, langdradig of onlogisch).
2. Bereid je argumenten voor: Schrijf voor jezelf kort het volgende op:
 - Jouw eindoordeel: Welk rapportcijfer (op een schaal van 1 tot 10) geef je het boek?
 - Je sterkste argument: Wat is de belangrijkste reden voor jouw cijfer? (Denk aan de spanning, de personages, het einde, de schrijfstijl of de illustraties).
 3. Geef om de beurt je uitgesproken mening aan de andere groep. Luister goed naar de argumenten van de tegenpartij. Kun je hun kritiek weerleggen of hebben ze stiekem een goed punt?
 4. Het definitieve eindoordeel: Iemand uit de andere groep heeft een heel sterk argument gegeven. Ben je daardoor van mening veranderd? Je krijgt nu de kans om van kamp te wisselen! Tel daarna samen hoeveel lezers het boek wel of niet aanraden. Dat is de definitieve eindscore van jullie leesgroep.

Poffertjesfestijn

Materiaal

Voor de poffertjes:

- 200 gram bloem
- 1 theelepel bakpoeder
- 1 snufje zout
- 1 ei
- 300 milliliter melk
- wat boter of olie om in te bakken
- een poffertjespan

Voor de appelmoessaus:

- 3 zoetzure appels (bijvoorbeeld Jonagold)
- 1 eetlepel citroensap
- 1 theelepel kaneel
- 2 eetlepels basterdsuiker of honing
- 50 milliliter water

In het boek *Vieze Victor* worden er tijdens een geldinzamelactie poffertjes gebakken met appelmoessaus. Het zou leuk zijn om deze sessie van De Leesjury af te sluiten met iets lekkers! Hieronder vind je een recept voor poffertjes en appelmoessaus. (Geen zin in koken? Je kan in sommige supermarkten voorverpakte poffertjes kopen. Een pot appelmoes is ook een prima vervanging voor de zelfgemaakte appelmoessaus.)

1. Schil de appels, verwijder de klokhuizen en snijd ze in kleine blokjes. Doe de appelblokjes samen met het water, het citroensap, de kaneel en de suiker in een klein steelpannetje.
2. Zet het pannetje op laag vuur met de deksel erop en laat het ongeveer 10 tot 15 minuten zachtjes koken tot de appelblokjes helemaal zacht zijn. Stamp of prak grof met een vork voor een lekkere saus met stukjes (of gebruik een staafmixer als je een gladde saus wilt). Hou de saus warm op een laag vuurtje.

3. Voor het poffertjesbeslag: Meng in een grote kom de bloem, het bakpoeder en het zout. Voeg het ei toe en de helft van de melk. Klop tot een glad beslag. Giet daarna geleidelijk de rest van de melk erbij terwijl je blijft kloppen.
4. Giet het beslag over in een schenkan. Dit werkt straks een stuk makkelijker tijdens het bakken.
5. Zet de poffertjespan op middelhoog vuur en vet alle holtes goed in met wat gesmolten boter of olie. Vul elke holte voor ongeveer driekwart met beslag.
6. Zodra er luchtballen ontstaan en de bovenkant bijna droog is, keer je de poffertjes om met een vork. Bak ook de andere kant goudbruin in ongeveer 1 tot 2 minuten.
7. Serveer de warme poffertjes op een bord, schep er een royale lepel van de warme appelmoessaus overheen en maak af met een flinke laag poedersuiker.

4 VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- Gran Balconia / Derk Visser (Gottmer, 2025) (opgroeien in armoede)
<https://www.boekenzoeker.be/gran-balconia>
- Drama Queen / Derk Visser (Gottmer, 2019) (opgroeien in armoede, vriendschap)
<https://www.boekenzoeker.be/drama-queen>
- Boerman / Dominique Biebau (Vrijdag, 2020) (opgroeien in armoede, vriendschap, pestproblematiek)
<https://www.boekenzoeker.be/boerman>

Andere boeken van Nadja van Sever vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Nadja%20van%20Sever>

Volgende bronnen werden gebruikt bij 'Over de makers':

- <http://www.nadjavansever.be>
- <http://www.irenedekroon.nl>

5 MINIMUMDOELEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende minimumdoelen:

- Nederlands – Literatuur – Interactie met literatuur – 1.5.2: De leerling kan literaire voorkeuren verwoorden binnen fictie, non-fictie en bekroonde jeugdliteratuur.

- Nederlands – Literatuur – Interactie met literatuur – 1.5.4: De leerling kan elementen uit de tekst situeren binnen zijn/haar vakspecifieke kennis en voorkennis.
- Attitudes – Persoonsvormende en socialiserende vaardigheden – 9.1.7: De leerlingen kennen de volgende begrippen: het vooroordeel, de gelijkwaardigheid.
- Attitudes – Leerondersteunende vaardigheden – Veiligheid – 9.3.1: De leerlingen weten hoe gepast te reageren op plagen en pesten.

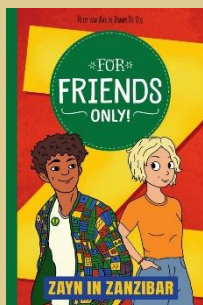
Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Jochen Van Aken, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye

Inspiratiefiche

door Ilse Moens

Zayn in Zanzibar

Auteur: Hetty van Aar, Danny De Vos

Illustrator: Ruthje Goethals

Uitgever: Standaard

Jaar van uitgave: 2025

Over de makers

Hetty van Aar is verknocht aan lezen en schrijven. Toen ze nog kleuterleidster was, schreef ze verhalen voor haar eigen klas. Ze is bekend van de reeksen *Max en Millie* en *For Girls Only*, die voortaan *For Friends Only* heet.

Danny De Vos debuteerde in 2015 met zijn jeugdroman *Hoe Napoleon zijn verjaardag vierde*. Het boek werd genomineerd voor de Leesjury. Zijn boeken gaan vaak over jezelf beter leren kennen en omgaan met je familiehistorie.

Ruthje Goethals is beeldend vormgever. Ze voorziet al enkele jaren de reeks *For Friends Only* van illustraties. Ze houdt van uitroptekens, *frozen* yoghurt, frambozen, regenbogen en schaamteloos uit de maat dansen.

Korte inhoud

Vakantie! Zayn is uitgenodigd op het huwelijk van zijn neef in Tanzania. Bij aankomst voelt hij meteen een overweldigende connectie met het land, alsof het altijd al de bedoeling was dat hij er heen ging. Misschien vindt hij hier wel een antwoord op de vraag wie die geketende man was die hij zag op een foto bij zijn oma? Hij volgt zijn gevoel naar het eiland Zanzibar, omdat hij gelooft dat hij daar antwoorden zal vinden.

Zijn klasgenote Yelien viert de vijftiende huwelijksverjaardag van haar ouders op Zanzibar. Haar ouders zijn vooral in de ban van Freddie Mercury, de zanger van Queen, die geboren werd op het eiland. Yelien is echter gefascineerd door het verhaal van prinses Salme die in een harem woonde op Zanzibar en verlangde naar vrijheid.

Daar, duizenden kilometers van huis, lopen Zayn en Yelien elkaar tegen het lijf. Thuis hebben ze niets met elkaar gemeen, maar hier op Zanzibar blijkt dat hun interesses dichterbij elkaar liggen dan ze gedacht hadden. Samen gaan ze op zoek naar de antwoorden die Zayn zoekt.

Doelgericht in interactie met de inspiratiefiche

Kinderen en jongeren die meedoen met de Leesjury lezen bewust en actief. Sommigen doen dit tijdens hun vrije tijd in de bibliotheek, thuis of via de school. Jij als begeleider helpt hen daarbij. Door met hen in interactie te gaan, doe je hen als lezer groeien in hun literaire competenties. Daarbij komen vier aspecten aan bod: juryleden beleven, interpreteren, analyseren en beoordelen de Leesjury-boeken.

De inspiratiefiches van de Leesjury bieden jou als begeleider houvast. Ze nodigen je uit om met gerichte vragen en opdrachten te werken. Zo help je de leeservaring van je juryleden te verrijken en verdiepen. Je leest er meer over op <https://www.deleesjury.be/doelgericht-interactie-met-de-inspiratiefiches>.

Deze fiches zijn opgemaakt voor elke Leesjury-begeleider, in de bib of op school. Sta je voor de klas? Elke fiche is gelinkt aan enkele minimumdoelen en eindtermen van het Vlaamse onderwijs. Op het einde van deze inspiratiefiche vind je de gelinkte minimumdoelen of eindtermen.

1

VOOR HET LEZEN

Bekijk de cover.

- Wat verwacht je van deze roman? Zou je deze zelf uit het rek nemen? Wat trekt je (niet) aan?
- Las je al eens eerder een boek uit deze reeks?
- Ken je de zanger op de achterflap? Weet je iets over hem? (het is Freddie Mercury, zanger van Queen en hij is geboren op Zanzibar)
- Heb je al eens gehoord van Zanzibar? Wat weet je over het eiland?

TIP: Laat de juryleden in reisboeken of online opzoekwerk doen om een antwoord te vinden op volgende vragen. Laat de juryleden de resultaten bijvoorbeeld noteren in een woordspin:

- Waar ligt Zanzibar? Kan je het aanduiden op de kaart?
- Waarvoor is Zanzibar gekend? Wat kan je er allemaal doen? (vb. parelwitte stranden, spice farms, Stone Town, slavernijverleden, Freddie Mercury museum ...)
- Kan je iets meer vertellen over de geschiedenis van Zanzibar?

2

TIJDENS HET LEZEN

De reeks heet *For Friends Only!*

— Geef de juryleden de opdracht om na te gaan hoe de band tussen Zayn en Yelien aan het begin van het boek is en hoe deze evolueert doorheen het verhaal.

In het boek komen Zayn en Yelien afwisselend aan het woord.

— Nodig de juryleden uit om tijdens het lezen na te denken of het verhaal hetzelfde zou aanvoelen als we het enkel door de ogen van één van hen zouden zien? Of als het verhaal verteld werd in de hij/zij vorm?

- Was het boek wat je ervan verwachtte?
- Wat heeft je verrast?
- Wat vond je leuk om te lezen? Wat heeft je minder aangetrokken?
- Wat was je gevoel toen het boek uithad?

Sfeer

- Wat vind je van de manier waarop Tanzania en Zanzibar beschreven worden?
- Welk gevoel krijg je erbij? Kan je je er iets bij voorstellen? Zo ja, welke beschrijvingen zorgen hiervoor? (Zie bijvoorbeeld hoofdstukken 1, 7, 10 en 12 voor beschrijvingen van Tanzania en Zanzibar)

Perspectief

- Door wiens ogen zien we de gebeurtenissen? (Zayn en Yelien)
 - Wie vertelt het verhaal? (Zayn en Yelien)
- Lees eens een stuk tekst, maar vervang “ik” door “hij/zij”.
- Vind je dat dit de tekst verandert? (vb. ja, met de ik-verteller leef je meer mee met de gebeurtenissen, je ziet de gebeurtenissen echt door de ogen van de personages, je hebt het gevoel mee op reis te zijn ...)
 - Waarom zouden de auteurs ervoor gekozen hebben om het verhaal te laten vertellen door twee ik-vertellers? (vb. verschillende meningen, je kan in de hoofden van beide personages kijken en zie hoe ze op elkaar en op de gebeurtenissen reageren ...)
 - Wat vind je ervan dat we de gebeurtenissen afwisselend door de ogen van Zayn en Yelien zien? (vb. interessant dat verschillende gezichtspunten aan bod komen/eerder verwarrend)
- Lees hoofdstuk 19. Na zijn uitval ziet Zayn dat Yelien hem met grote angstige ogen aankijkt.
- Wat zou Yelien denken na de uitval van Zayn?
- Lees hoofdstuk 20. Hierin zien we de uitval van Zayn door de ogen van Yelien.
- Wat vind je ervan dat je tot het volgende hoofdstuk moet wachten op de reactie van Yelien? (vb. het zorgt voor spanning/het is een opluchting om te weten te komen hoe Yelien reageert ...)

Personages

We zien de gebeurtenissen door de ogen van Zayn en Yelien.

- Hoe zou je hen omschrijven? (vb. Yelien is een flapuit, ze is nieuwsgierig en geïnteresseerd; Zayn is stiller, laat minder in zijn kaarten kijken, is een gevoelsmens die afgaat op zijn intuïtie)
- Hoe zien Zayn en Yelien elkaar? Verandert dat doorheen de roman? Waarom zeg je dat? (Zayn en Yelien zitten in dezelfde klas, maar hebben niet echt iets met elkaar. Ze kennen elkaar niet goed. Doorheen de roman leren ze elkaar beter kennen, ontdekken ze dat ze dezelfde interesses hebben, elkaar goed aanvullen.)
- Kan je passages aanduiden waarin duidelijk wordt hoe ze elkaar doorheen het boek zien?
 - "Uitgerekend Zayn! We zijn zo verschillend. Hij is stil, verlegen en gesloten. Ik praat behoorlijk veel, stap overal op af en ben nogal open. Van alle klasgenoten staat Zayn het verst bij mij vandaan. Ik krijg nooit echt contact met hem." (p.62)
 - "Hoe zou jij me nu kunnen helpen? Ga toch lekker aan het zwembad liggen. Dit is niets voor jou." (p.109)
 - "En ik maar denken dat je alleen geïnteresseerd bent in het strand" (p.129)
 - "Ze is echt oké, dat hoor je aan de manier waarop ze het over die wereld van toen heeft, met veel respect voor Kito en al die andere slachtoffers." (p.130)
 - "De klasgenoot waar ik niets mee had en die ik probeerde te ontlopen is een goede vriend geworden." (p.147)

Slavernij en racisme – I want to break free

Yelien is erg geïnteresseerd in de geschiedenis van Zanzibar. Op pagina's 49-50 voelt ze zich schuldig over twee dingen.

- Kan je zeggen waarover? (Eerst voelt ze zich schuldig omdat ze begint over het slavernijverleden van het eiland, in plaats van te genieten van de parelwitte stranden. Daarna bedenkt ze zich: "Je mond houden, terwijl hier zoveel is gebeurd?" p.50)

Lees hoofdstuk 16 (vanaf pagina 93).

- Hoe reageren Yelien en Zayn op de tentoonstelling? (Ze zijn allebei verbijsterd en onder de indruk dat mensen elkaar zo kunnen behandelen. Zayn krijgt het benauwd en raakt in paniek.)

"Ik ben in die tentoonstelling een wereld binnengestapt waar niets of niemand oké was, en hoewel die wereld allang niet meer bestaat, is hij voor mij levensecht." (p.97)

- Waarom is Zayn zo aangedaan door deze tentoonstelling en zijn zoektocht? (Hij ontdekt dat zijn voorouders tot slaven zijn gemaakt en bovendien voelt hij ook zelf wat het is om steeds beoordeeld te worden op je huidskleur).

"Slaven die keihard hun best moeten doen, zoals ik ook al mijn hele leven keihard mijn best moet doen, want als je een kleurtje hebt, dan ben je sowieso verdacht. (...) Het is allemaal zo oneerlijk!" (p.109-110)

- Wat zou je zeggen als iemand zegt dat die wereld allang niet meer bestaat en dat het allemaal lang geleden is en niets meer met nu te maken heeft?
- Wat zouden Zayn en Yelien hier op antwoorden?

"Ineens besef ik dat er nog niet veel veranderd is. Vandaag moeten nog steeds heel veel mensen dit soort hindernissen overwinnen. Eerst nog over een bergketen of een zee of door een woestijn, en dan, aan de overkant, wacht hen heel misschien een beter leven." (p.141)

Wanneer Zayn Ragna bedankt voor de goede zorgen, reageert zij als volgt: "Als ik jouw land zou bezoeken, dan word ik toch ook door iedereen geholpen?".

→ Wat bedoelt Zayn wanneer hij antwoordt: "O', (...) 'Ja hoor, vast wel." (p.145)

TIP: Het Wereldmuseum Amsterdam ontwikkelde een lessenreeks rond racisme, discriminatie en vooroordelen: "Slavernij niet voorbij", met korte filmpjes over onbewuste vooroordelen, het idee van ras en hoe bepaalde beelden al sinds de tijd van de slavernij worden herhaald en wat kinderen hier zelf tegen kunnen doen: <https://amsterdam.wereldmuseum.nl/nl/onderwijs/lesmateriaal-voor-de-klas-thuis/slavernij-niet-voorbij>.

Creatieve verwerking

Schilderen met specerijen

Materiaal

- halfvolle of volle yoghurt
 - gemalen specerijen zoals kurkuma, komijn, paprika, kaneel, gember...
- Meng 2 eetlepels yoghurt met ongeveer 1 theelepel van een specerij naar keuze. Je hebt nu verf gemaakt.
 - Wat ga je schilderen? Laat je bijvoorbeeld inspireren door het houtsnijwerk op de deuren van Stone Town of door iets wat indruk op je heeft gemaakt in het boek.

Bron: <https://www.youtube.com/watch?v=624CGf8hXwk>

Kruidensafari

Materiaal

- verschillende kruiden: kaneelstokjes, vanillestokjes, steranijs, kruidnagel, kurkumawortel, korianderzaad, peperbolletjes, kardemompeulen ...
- Hoe voelen en ruiken deze specerijen?
 - Welke herken je (niet)?
 - Welke vind je goed ruiken/voelen?

Freddy Mercury en Queen

In hoofdstuk 6 gaan Yelien en haar familie naar het Freddie Mercury museum. Veel van de foto's die ze daar zien, zijn ook online te vinden. Laat de juryleden bijvoorbeeld op zoek gaan naar een foto van Freddie als baby op de arm van zijn moeder; Freddie aan de piano; Freddie in zijn iconische gele jas ...

Wist je dat: Freddie Mercury en Queen een van de meest legendarische optredens ooit hebben gegeven? Hun passage op LiveAid, een benefietconcert in 1985 om geld in te

zamelen voor de hongersnood in Ethiopië, werd zelfs verkozen tot beste rockconcert aller tijden! Je kan het volledige, 21 minuten durende optreden bekijken op YouTube.

Swahili

Doorheen de roman vind je veel woorden en uitdrukkingen in het Swahili. Ga online op zoek naar de manier waarop deze uitgesproken worden en maak eventueel een woordenlijst.

- Wat vind je van de klank van de woorden? Welk woord vind je leuk klinken?
- Er worden ook verschillende gerechten vermeld. Is er eentje dat je wel eens zou willen uitproberen?

4 VERDER LEZEN

Volgende boeken zijn gelinkt aan dit Leesjury-boek door hun onderwerp, thema, soort of genre. Je kan ze tippen aan je juryleden, zelf lezen en/of gebruiken bij volgende leesactiviteiten:

- De reis van Syntax Bosselman: verhalen over de slavernij / Arend van Dam en Alex de Wolf (ill.) (Van Holkema & Warendorf, 2018)
<https://www.boekenzoeker.be/de-reis-van-syntax-bosselman-verhalen-over-de-slavernij>
- Kimia in het hart van Congo: een verhaal over het koloniale verleden van België / Sandrine Ekofo, Benjamin Goyvaerts, Paul de Moor, Shamisa Debroey (Lannoo, 2025)
<https://www.boekenzoeker.be/kimia-het-hart-van-congo-een-verhaal-over-het-koloniale-verleden-van-belgie>

Andere boeken van Hetty van Aar vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Hetty%20van%20Aar>.

Andere boeken van Danny De Vos vind je op Boekenzoeker:

<https://www.boekenzoeker.be/boeken?tekst=auteur%3A%20Danny%20De%20Vos>.

Volgende bronnen werden gebruikt bij 'Over de makers':

- <https://hettyvanaar.nl/>
- <https://www.standaarduitgeverij.be/auteur/hetty-van-aar>
- <https://www.auteurslezingen.be/danny-de-vos>
- <https://ruimle.com/over-mij/>
- <https://www.standaarduitgeverij.be/auteur/ruthje-goethals/>

5

MINIMUMDOELEN

Met deze fiche kan je werken aan volgende minimumdoelen:

- Nederlands – Lezen – Tekstbegrip – 1.1.3: De leerling kan expliciete en impliciete informatie uit een tekst combineren om tot een logische conclusie te komen.
- Nederlands – Mondeling taalgebruik – Mondelinge interactievaardigheden – 1.3.10: De leerling kan doelgericht en genuanceerd deelnemen aan mondelinge interactievormen zoals dialoog, discussie en groepsgesprek en hierbij de volgende interactiestrategieën toepassen:
 - voortbouwen op andermans ideeën;
 - verbanden leggen tussen verschillende standpunten;
 - argumenten bevragen en nuanceren;
 - met ondersteuning tot een conclusie komen.
- Nederlands – Literatuur – Interactie met literatuur – 1.5.1: De leerling kent vertelperspectief: ik-verteller.
- Geschiedenis – Reflectie en dialoog over verleden en geschiedenis – Erfgoed, identiteit, betekenis, relatie verleden-heden – 5.3.2: De leerlingen kunnen de relatie tussen heden, verleden en toekomst verwoorden met betrekking tot de bestudeerde samenlevingen:
 - racisme en discriminatie;
- Geschiedenis – Reflectie en dialoog over verleden en geschiedenis – Erfgoed, identiteit, betekenis, relatie verleden-heden – 5.3.4: De leerlingen kunnen uitleggen hoe persoonlijke identiteit mee gevormd wordt door het verleden:
 - familiebanden;
 - aandenken.

Juryleden kunnen online op de boeken reageren. Zo ontstaat er nog meer interactie in de Leesjury-community! Ga naar www.deleesjury.be, klik op 'Lezen' en dan op de gewenste leeftijdsgroep en het boek in kwestie.

© Iedereen Leest en Ilse Moens, 2026
Vormgeving: Simon Bequoye